

Kulttuuripolitiikan tutkimuksen päivät 2025
Finnish Conference on Cultural Policy Research 2025

TYÖRYHMÄT JA ABSTRAKTIT
SESSIONS AND ABSTRACTS

Sisällys / Table of Content

TYÖRYHMÄT/SESSIONS 1: TORSTAI/THURSDAY 24.4. 14.00–15.30	2
Kulttuurialan työ I	2
Alueet ja instituutiot I	6
Hallinta I	11
Metodologiset näkökulmat digitaalisiin (media)teknologioihin	15
TYÖRYHMÄT/SESSIONS 2: PERJANTAI/FRIDAY 25.4. 10:30–12:00	17
Alueet ja instituutiot II	17
Governance II (Hallinta II), session is in English	21
Taide- ja kulttuurialojen työ ja sosiaaliturva	25
TYÖRYHMÄT/SESSIONS 3: PERJANTAI/FRIDAY 25.4. 12:45–14:15	28
Kulttuurialan työ II (Taiteilijan työ)	28
Regions and institutions III (Alueet ja instituutiot III), session is in English	32
Tapahtumat	35

TYÖRYHMÄT/SESSIONS 1: TORSTAI/THURSDAY 24.4. 14.00–15.30

Kulttuurialan työ I

Puheenjohtaja: Johanna Tuukkanen

Huone: AU 209

Kulttuurituotantoalan tulevaisuus työelämän silmin?

Laura Päiviö-Häkämies, Humanistinen ammattikorkeakoulu

Työelämätaidot ja niiden kehittämistarpeet taiteen ja kulttuurin vapaalla kentällä

Jenni Pekkarinen, Jyväskylän yliopisto

Matilda Anttila, Taideyliopisto

Oula Hyle, Taideyliopisto

Kuraattoreiden työ ja kuratoriaaliset käytännöt uuden julkisen taiteen ja live art -taiteen festivaaleilla globaalin pandemian ja ilmastokriisin aikakaudella

Johanna Tuukkanen, Jyväskylän yliopisto

Kulttuurialan työelämä sosiaalisina systeemeinä: tapaus itsensätyöllistäjät

Pauli Wuokko, Jyväskylän yliopisto

Abstraktit

Laura Päiviö-Häkämies, Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kulttuurituotantoalan tulevaisuus työelämän silmin?

Tutkin vuoden 2024 aikana aineistoa, joka perustuu kulttuurituotannon alan opiskelijoiden harjoittelupaikoillaan tekemiin asiantuntijahaastatteluihin, joissa opiskelija esittää kysymyksen: ”Miltä tulevaisuus näyttää mielestänne toimialalla?” Analysoitavia vastauksia oli tämän kysymyksen osalta yhteensä 108 vuosilta 2021–2024. Minkälaisia ovat alan työelämän edustajien näkemykset tulevaisuudesta maailmassa, jossa megatrendeinä luonnon kantokyky murenee, hyvinvoinnin haasteet kasvavat, demokratian kamppailu kovenee, kilpailu digivallasta kiihtyy ja talouden perusta rakoilee vaikuttaen hyvin konkreettisella tavalla kulttuurialalla?

Kirjoitin aiheeseen liittyen Humakin blogisarjassa elokuussa 2024 julkaistun tekstin. Blogissa oli tilaa vain keskeisille nostoille, minkä lisäksi olen analysoinut mainittua aineistoa sekä siihen liittyvää muuta tutkimus- ja kehittämistyötä teemasta. Esitysehdotukseni pitää sisällään haastatteluaineiston analyysin esittelyn lisäksi myös laajemman näkökulman luovien alojen työn tulevaisuuteen. Käsittelen ja ryhmittelen vastauksia suhteessa megatrendeihin. Näin isosta otannasta syntyy jo laaja käsitys siitä, minkälaisena eri toimijat näkevät kulttuurialan tulevaisuuden. Vastaukset eivät ole yhdenmukaisia eli eri vastaajilla ja eri aloilla näyttäytyy erilaisia painotuksia. Myös erojen analysointi on kiinnostavaa.

Vaikka opiskelijamme ovat jo pitkään toteuttaneet vastaavia haastatteluja osana opintojaan ja harjoittelujaan, tämä on ensimmäinen kerta, kun yhteisöpedagogi-koulutuksen vahvuusalan

yliopettaja Arto Lindholmin johdolla Humakissa kerättiin koko valtava tietokanta yhteen. Kokonaisuudessaan kerätty aineisto sisältää Humakin opiskelijoiden harjoittelupaikoillaan tekemiä asiantuntijahaastatteluja yhteensä 580 vuodelta 2021–24. Haastateltavat ovat yhteisöpedagogi- ja kulttuurituotantoalan johto- ja asiantuntijatehtävissä toimivia henkilöitä. Kulttuurituotannon alan haastatteluja on kattavasti olemassa 108 eli omassa analyysissäni keskityin vain niihin. Tiedonkeruuseen ja aineiston kartuttamiseen kiinnitetään jatkossa huomiota niin, että kulttuurituotannon alalla on vuosittain mahdollista havaita, miten vastaukset muuttuvat heijastellen alan työntekijöiden tulevaisuusnäkyjä eri aikoina.

Edustan itse kouluttajaorganisaatiota ja meille koulutuksen järjestäjille on todella merkityksellistä päästä tutkimaan tämänkaltaista aineistoa ja sen myötä saamaan tietoa työelämän tulevaisuuskuvasta sekä mahdollisista uusista osaamistarpeista. On myös mielekäs ajatus päästä esittelemään aineiston analyysiä esimerkiksi kulttuuripolitiikan tutkimuksen päville ja refleктоimaan sitä muun tutkijajoukon kanssa. Koulutuksen järjestäjien on tärkeää olla mukana tekemässä soveltavaa tutkimusta, ratkaisemassa kulttuurialan haasteita, rakentamassa alan työelämän tulevaisuutta sekä vaikuttamassa yhteiskunnallisesti.

Aiempi blogitekstini aiheeseen liittyen: <https://www.humak.fi/blogit/kulttuurituotantoalan-tulevaisuus-tyoelaman-silmin/>, julkaisupäivä 27.8.2024.

Jenni Pekkarinen, Jyväskylän yliopisto
Matilda Anttila, Taideyliopisto
Oula Hyle, Taideyliopisto

Työelämätaidot ja niiden kehittämistarpeet taiteen ja kulttuurin vapaalla kentällä

Taiteen ja kulttuurin viimeisimmän barometritutkimuksen mukaan valtaosa taiteilijoista kokee, ettei taidealan koulutus anna riittäviä valmiuksia taiteen työmarkkinoilla toimimiseen (Ruusuvirta ym., 2024). Työelämätaidot puhuttavat erityisesti taiteen ja kulttuurin vapaalla kentällä, jossa valmiita työpaikkoja on tarjolla niukasti, ja oman uran ja ansainnan rakentaminen vaatii kykyä luovia erilaisten työnteon tapojen ja ansainnanlähteiden aallokossa.

Työelämäosaamiseen haasteet on tunnistettu myös Taideyliopistossa, jossa niihin on pyritty vastaamaan Jatkuvan oppimisen koulutus- ja palvelukokonaisuus -hankkeessa. Hankkeen puitteissa on syksystä 2023 alkaen kehitetty ja tarjottu taide- ja kulttuurialan vapaan kentän toimijoille maksutonta henkilökohtaista ohjausta ja työelämäkoulutusta liittyen muun muassa johtamiseen, projektinhallintaan, tekijänoikeuksiin, oman osaamisen sanoittamiseen, freelancerin talouteen ja kansainvälisyyteen. Tavoitteena on ollut vahvistaa osallistujien kykyä suunnitella ja kehittää omaa työelämäänsä ja työympäristöään.

Esitelmässämme kerromme hankkeen loppuselvityksestä, jonka tavoitteena on tunnistaa, mitä tarkalleen ottaen ovat työelämätaidot taiteen ja kulttuurin vapaalla kentällä, millaisia työelämätaitoihin liittyviä kehittämistarpeita vapaalla kentällä on ja miten tunnistettuihin tarpeisiin voisi vastata.

Selvityksen aineisto koostuu hankkeen koulutuksiin ja valmennuksiin osallistuneille suunnatusta kyselystä sekä puolistrukturoiduista haastatteluista osallistujien ja vapaan kentän organisaatioiden kanssa. Kyselyssä selvitämme vastaajien näkemyksiä keskeisimmistä työelämätaidoista ja niiden kehittämistarpeista, työllistymisen haasteista, koulutuksen tarjoamista valmiuksista, tarvittavasta tuesta, toimintaympäristön tuomista haasteista ja mahdollisuuksista sekä halukkuudesta hyödyntää omaa taiteellista osaamista laajemmin myös taidealan ulkopuolella. Kutsumme muutaman vapaaehtoisen kyselyvastaajan keskustelemaan aiheista tarkemmin haastattelussa. Lisäksi haastattelemme sellaisia taidealan organisaatioita, jotka työllistävät vapaan kentän ammattilaisia saadaksemme heidän näkökulmaansa työelämäosaamisen kehittämistarpeisiin ja työllistymisen haasteisiin.

Kulttuuripolitiikan tutkimuksen päivien aikaan selvitystyö on vielä kesken, mutta esittelemme sen lähtöasetelmia ja alustavia tuloksia.

Johanna Tuukkanen, Jyväskylän yliopisto

Kuraattoreiden työ ja kuratoriaaliset käytännöt uuden julkisen taiteen ja live art -taiteen festivaaleilla globaalin pandemian ja ilmastokriisin aikakaudella

Globaali taidemaailma on viimeisen kolmenkymmenen vuoden ajan rakentunut kansainvälisen liikkuvuuden eetokseen. Kuraattorit seuraavat taidetta ja taiteilijoita, verkostoituvat ja rakentavat yhteyksiä kansainvälisesti, ja osa taiteilijakunnasta viettää nomadistista elämää siirtyen residenssistä toiseen. Erilaiset rahoitusinstrumentit tukevat kulttuurialojen kansainvälistä yhteistyötä edistään liikkuvuutta, vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Kuratoriaalisia käytänteitä festivaalikontekstissa tutkivassa väitöstutkimuksessani (2020) Steirischer Herbst - festivaalin kuraattori Luigi Fassi kertoi vuonna 2016 tehdyssä haastattelussa työstään näin:

Me kaikki (=kuraattorit) matkustamme paljon festivaalin puitteissa ja kuraattoreiden yleisesti täytyy matkustaa paljon. Kuratoriaalinen käytäntö loppuu siihen, kun lopetat matkustamisen. Uraasi päättyy siihen. Se on tavallaan painajaismaista, koska riippumatta siitä kuinka paljon sinulle on kertynyt kokemusta, et voi koskaan lopettaa matkustamista ja uusien taiteilijoiden kohtaamista.

Keväällä 2020 Covid19-viruksen aiheuttaman globaalin pandemian myötä maailma muuttui äkillisesti, taidemaailma mukaan lukien. Lähes koko maailma pysähtyi matkustamisen osalta maaliskuussa 2020, ja poikkeusolot jatkuivat usean vuoden ajan. Ihmisten kokoontumisia rajoitettiin radikaalisti, mikä johti kulttuurilaitosten

sulkemiseen ja tapahtumien peruuntumisiin vuosina 2020–2021.

Festivaalien ydintoimintaan kuuluu taiteilijoiden ja kansalaisten yhteen tuleminen niin kaupunkitilan tuottamisen kuin sosiaalisen vuorovaikutuksen näkökulmasta, ja kokoontumisilla on yhteiskunnassamme tärkeä sosiaalinen, poliittinen ja kulttuurinen merkitys. Festivaalit luovat mahdollisuuksia kokoontumisille, kohtaamisille ja vuorovaikutukselle, mikä sisältää poliittisen eli asioiden muuttumisen mahdollisuuden. Pandemian myötä tästä festivaaleille keskeisestä toiminnasta muodostui koko ihmiskuntaa uhkaava vaara. Ennakoimattomat kohtaamiset ihmisten ja yhteisöjen välillä olivat juuri niitä asioita, joita tuli välttää, ja kohtaamiset muuttuivat turvallisuuteen liittyvän pelon ja epävarmuuden paikoiksi. Koko taiteen tekemisen, tuottamisen ja jakelun kenttä joutui murrokseen, ja myös kuraattoreiden työskentely muuttui Fassin yllä kuvailemasta todellisuudesta radikaalisti.

Esitykseni perustuu meneillään olevaan postdoc-tutkimukseeni, joka jatkaa väitöskirjani tulosten pohjalta tuottaen ajankohtaista tietoa siitä, millaisia ratkaisuja kuraattorit kehittivät työlleen koronapandemian aiheuttamassa muutostilanteessa ja millaisia strategioita heillä on vastata ilmastokriisiin ja yhdenvertaisuuden haasteisiin. Esityksessä analysoidaan ja pohditaan tähän mennessä kerätyn haastatteluaineiston pohjalta, millä tavalla uuden julkisen taiteen kuratoriaaliset käytänteet festivaalikontekstissa ovat muuttuneet globaalin pandemian myötä ja minkälaisia ratkaisuja live art -taiteen kuraattorit ovat koronan aiheuttamassa muutostilanteessa kehittäneet yhteistyössä taiteilijoiden kanssa. Avaan myös niitä tapoja, joilla tapausfestivaalit reagoivat pandemiaan sekä aikaamme leimaaviin ilmastokriisiin sekä yhdenvertaisuuden vaatimuksiin.

Tutkimukseni rakentuu väitöstutkimuksessa kehittämälleni ajatukselle paikalliseen kontekstiin uppoutuneesta kuratoriaalisesta käytännöstä, johon vaikuttavat paitsi globaalin taidemaailman ilmiöt, myös paikallinen sosio-poliittinen ja urbaani konteksti. Esitykseni kytkee kuratoriaaliset käytänteet ja taidefestivaalien toiminnan osaksi laajempaa yhteiskunnallista ja talouden muutosta, mikä korostuu työskenneltäessä julkisessa kaupunkitilassa.

Pauli Wuokko, Jyväskylän yliopisto

Kulttuurialan työelämä sosiaalisina systeemeinä: tapaus itsensätyöllistäjät

Esittelen väitöskirjaprojektiani, joka pyrkii laajentamaan kulttuuriekosysteemien tutkimuksen teoreettista pohjaa soveltamalla siihen Niklas Luhmannin systeemiteoriaa. Väitöskirjassani tarkastelen suomalaista tanssitaiteen alaa sekä taiteen, työn, talouden ja politiikan suhteita erillisinä systeemeinä, keskittyen erityisesti taideorganisaatioiden ja itsensätyöllistäjien väliseen dynamiikkaan. Tutkimukseni empiirisessä osiossa käsittelen sitä, miten

taideorganisaatio (Keski-Suomen Tanssin Keskus) määrittelee systeemisuhteita ja toimintaympäristöään, ja miten se konstruoi kommunikaatiossaan ja toiminnassaan itsensätyöllistäjien toimijuutta. Keskityn esitelmässäni esittelemään alustavia havaintojani, jotka perustuvat viimeaikaisten taiteen kenttää ja itsensätyöllistäjiä käsittelevien tutkimusten systeemiteoreettiseen analyysiin.

Luhmannin sosiaalinen systeemiteoria on yhteiskunnan "kaiken teoria" joka Lähtee liikkeelle rakennefunkcionalismista ja fenomenologiasta. Sitä on kuvattu radikaaliksi strukturalismiksi, joka erottaa organisaatiot, talouden, taiteen ja politiikan irrallisiksi, mutta toisiinsa suhteessa oleviksi kommunikaatiosysteemeiksi, jotka ovat kehittyneet keskuksettomassa yhteiskunnassa sosiaalisen evoluution myötä omalakisiksi kokonaisuuksiksi.

Systeemiteoriassa systeemien käsitys itsestään ja ympäristöstään palaa niiden sisäiseen kommunikaatioon, joka vaikuttaa siihen, millaisia toimia ja päätöksiä niiden sisällä tehdään. Systeemiteorian kautta tarkasteltuna taiteen ekosysteemi, taiteen kenttä, tai sektori, joka on tunnetun hankala määritellä, näyttäytyy osin kuviteltuna yhteisönä, jota ohjaa systeemien vaatimukset sekä potentiaalisuus, joka toiminnan sijaan aktualisoituu usein vain kommunikaation tasolla.

Systeemiteoria operoi yhteiskunnallisen makrotason lisäksi myös vuorovaikutuksen tasolla, jolloin työntekijä näyttäytyy yhden ihmisen systeeminä, joka vuorovaikuttaa muiden systeemien kanssa, esimerkiksi henkilökohtaisten suhteitten sekä työelämlainsäädännön kautta ja liittyen osaksi määräaikaista projekteja tai ryhmiä. Esitelmässä pohdin sitä, miltä itsensä työllistäminen näyttää systeemiteoreettisten käsitteiden, kuten autopoieettisuus, systeemi/systeemi suhteet ja kontingenssi, kautta. Keskityn erityisesti organisaatiosysteemeihin ja siihen, miten sen ulkopuolisten systeemien kompleksisuus vaikuttaa organisaation toiminnassa. Miltä taidesektorin työelämä näyttää itsensätyöllistäjän näkökulmasta, jos sen ekosysteemiä ei tarkastele symbioottisena kenttänä, vaan toisistaan erillisinä systeemeinä

Alueet ja instituutiot I

Puheenjohtaja: Riie Heikkilä

Huone: AU 208

Töissä yrityspohjaisessa museossa: Tapaus Musiikkimuseo Fame
Helena Laukkoski, Jyväskylän yliopisto

Kansalaisopiston kulttuurista roolia etsimässä
Petra Lisitsin-Mantere, Jyväskylän yliopisto

Yrittäjämalli toimintavaihtoehtona taidemuseolle
Jyrki Sasi, Urkin Piilopirtti Oy/ Art Zoo Tampere taidemuseo

Kulttuuripääoma ja yleiset kirjastot algoritmien aikakaudella
Riie Heikkilä, Tampereen yliopisto

Helena Laukkoski, Jyväskylän yliopisto

Töissä yrityspohjaisessa museossa: Tapaus Musiikkimuseo Fame

Musiikkimuseo Fame oli yrityspohjaisena museona poikkeuksellinen, sillä valtaosa suomalaisista museoista on valtion, kuntien tai säätiöiden ylläpitämiä (Museotilasto 2023). Museoiden yrityspohjaisuutta on tutkittu vähän erityisesti Suomessa, jossa yrityspohjaiset museot ovat harvassa. Musiikkimuseo Famen päänäyttely perustui Suomen musiikin kunniagalleriaan ja se täydentyi vuosittain. Tämän lisäksi Famessa oli vaihtuvia näyttelyitä. Kokoelmien suhteen Fame teki yhteistyötä Kansallismuseon kanssa ja osti kokoelmiin liittyviä palveluita. Fame oli yrityspohjaisena toimijana voittoa tavoitteleva osakeyhtiö, kunnes yritys luopui voitontavoittelusta loppuvuodesta 2023 ja jatkoi toimintaansa voittoa tavoittelemattomana yrityksenä. Lupaavasta alusta huolimatta Fame sulki ovensa toukokuussa 2024 museota ylläpitävän yrityksen hakeuduttua konkurssiin.

Musiikkimuseo Famessa työskenteli asiakaspalvelutyöntekijöitä, joiden työtehtäviin sisältyi myös näyttelyissä opastamista. Lisäksi osa henkilöstöstä työskenteli museoalan asiantuntijatehtävissä. Tarkastelen esitelmässä yrityspohjaisuuden vaikutusta museon työntekijöiden päivittäiseen toimintaan. Kysyn, minkälaisia mahdollisuuksia tai haasteita museon yrityspohjaisuus toi museotyöhön? Tarkastelen myös, poikkeako yrityspohjaisessa museossa tehty museotyö perinteisemmissä julkisrahoitteisissa museoissa tehdystä museotyöstä. Tutkimukseni aineisto koostuu Famen työntekijöiden asiantuntijahaastatteluista, jotka toteutin keväällä 2023. Aineiston analyysimenetelmä on laadullinen teoriaohjaava sisällönanalyysi, jossa sovellan aiempaa museotyötä koskevaa tutkimusta.

Alustava analyysi osoittaa, että museon yrityspohjaisuus näkyi esimerkiksi asiakaskohtaamisissa. Työntekijät myös tiedostivat työskentelevänsä yrityspohjaisessa museossa. Päivittäisessä toiminnassa yrityspohjaisuus näkyi painotuksina laadukkaaseen asiakaspalveluun sekä museokauppatyöhön. Aiemmassa tutkimuksessa museokauppaan panostaminen on nähty merkinä museoalan markkinaistumisesta (ks. esim. Ekström 2020). Museokentän moninaistumisen kannalta on tärkeä ymmärtää, millaista työskentely erityyppisissä museoissa on. Esitelmäni syventää ymmärrystä työskentelystä yrityspohjaisessa museossa ja tuo uutta tietoa aiheesta, josta Suomen museokentällä ei ole aiempaa tutkimusta.

Asiasanat: yrityspohjaisuus, museotyö, markkinaistuminen

Lähteet:

K. M. Ekström (toim.), Museum marketization: Cultural institutions in the neoliberal era. Routledge.

Museotilasto. (2023). Tilastokortti 1/2023: Suomen museot 2022. Museovirasto.
https://www.museotilasto.fi/tiedostot/museovirasto/files/tilastokortti_1_2023.pdf

Petra Lisitsin-Mantere, Jyväskylän yliopisto

Kansalaisopiston kulttuurista roolia etsimässä

Kyselytutkimus kansalaisopistojen vaikuttavuudesta ja sen roolista kulttuuripalvelujen tarjoajana ja tuottajana 2020-luvun Suomessa

Kansalaisopistot, mukaan lukien vapaa- ja työväenopistot, ovat ympäri Suomen toimivia vapaan sivistystyön oppilaitoksia, joiden toiminta perustuu lakiin. Ne ovat merkittävä osa suomalaista aikuiskoulutusjärjestelmää tukien koulutustarjonnallaan ihmisten aktiivista kansalaisuutta. Niiden perustehtävänä on tuottaa alueellisesti kaiken ikäisille ihmisille suunnattua, laadukasta ja saavutettavissa olevaa, kaikille avointa opetusta.

Kansalaisopistojen tarkoituksena on edistää alueen hyvinvointia, sivistystä, elinvoimaa ja virkistystä toimimalla kuntalaisten kohtaamispaikkoina. Kansalaisopistojen rooli vapaan sivistystyön oppilaitoksina ja elinikäisen oppimisen oppimisympäristöinä tunnetaan valtakunnallisesti (oppilaitosrooli), mutta niiden merkitys monipuolisina kulttuuripalveluiden tuottajina jää usein vähälle huomiolle (kulttuurilaitosrooli).

Kansalaisopistoissa tehdään monialaista alueellista kulttuurityötä sekä itse opetuksen sisällä, että sen ulkopuolella, kaiken ikäisten ihmisten kesken. Opiskelijoiden kulttuuriopinnot synnyttävät kulttuuria (konsertit, teatteriesitykset, tanssinäytökset, taidenäyttelyt), edistävät kulttuurin ja taiteen kokemista (opiskelijat ja katsojat) sekä saavutettavuutta (lähipalvelut), mutta myös suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista ja edelleen kehittämistä (luennot) eri taidemuodoin. Erityisesti maaseudulla tapahtuva kulttuurielämä on usein vahvasti liitoksissa paikalliseen kansalaisopistotoimintaan.

Tutkimus arvioi kansalaisopistojen suoraan ja välillisesti tuottamia kulttuurillisia vaikutuksia, tavoitteita sekä kunnissa näkyvää työtä tuoden esiin erilaisia kulttuurin tuottamisen malleja. Vaikuttavuudessa arvioidaan toimijuutta, tuottavuutta, tuloksellisuutta sekä kulttuurin saavutettavuutta. Tutkimuksen lähtökohtana on kansalaisopistojen rehtoreilta kerättävä kysely, aikaisempi kirjallisuus sekä keskeinen kansalaisopistoista ja muista kulttuuriorganisaatioista tehty tutkimusaineisto. Keskeinen kyselyaineisto tuotetaan sekä avokysymyksiä että väittämiä sisältävällä verkkokyselyllä, jolla selvitetään, miten kansalaisopistojen rehtorit näkevät kansalaisopistojen roolin ja vaikutuksen alueen kulttuuritoiminnassa.

Tutkimus on ensimmäinen, joka selvittää laajemmin kansalaisopiston yhteiskunnallista roolia kulttuuritoimintojen tuottajana määrällisen ja laadullisen menetelmin keinoin. Se tuottaa tietoa yhteiskunnallisten toimintojen tueksi tiukentuvassa kuntataloudessa sekä kansalaisopistokentän toimintaympäristön muutoksessa. Tutkimuksesta on apua lähipalvelujen ja kulttuuripalvelukokonaisuuksien tunnistamisessa sekä kansalaisopistotoiminnan ja kulttuuritoimijoiden uudenlaisen yhteistoiminnan kehittämisessä. Ilman kansalaisopistoverkoston kulttuurilaitosroolin tunnistamista on vaarana sen kulttuuripoliittisen roolin jääminen epäselväksi kuntalaisille, kuntahallinnolle

sekä -päättäjille. Tällöin riskinä ovat toimintaan kohdistuvat leikkaukset, päällekkäisyydet muiden toimijoiden kesken sekä puutteellinen yhteistyö kulttuuripalvelujen tuottajien kanssa.

Jyrki Sasi, Urkin Piilopirtti Oy/ Art Zoo Tampere taidemuseo

Yrittäjämalli toimintavaihtoehtona taidemuseolle

Esitys perustuu toteutettuun todellisuuteen taidemuseo - museokorttimuseo Art Zoo Tampere/Urkin Piilopirtistä. Pyrkimys on laadukkaaseen taiteeseen, taiteen kehittämiseen osana kansallista identiteettiä, kestävään tuotteeseen, taiteen monikäyttöisyyteen ja monifunktionaalisuuteen, eri tieteiden yhdistämiseen taiteessa, kustannustehokkuuteen sekä taiteilijan ja asiakkaan kunnioittamiseen ja suhdetoimintaan.

Taidemuseo ei saa mitään taloudellista tukea. Taidemuseo on osa Urkin Piilopirtti Oy:tä, joka on myös pienhotelli, tilausravintola, saunamaailma sekä ohjelmapalveluyritys (tyhy-päivät). Tämä vuosi on 18. taidenäyttelyvuosi. Urkin Piilopirtillä on myös yhteistyösopimus Gdankin taideyliopiston kanssa.

Art Zoo Tampere on ainoa taidemuseo Suomessa, jonka teokset perustuvat tilausteoksiin ja varta vasten tähän suunniteltuihin. Yrityksen tarkoitus on tuottaa kiinnostavaa tuotetta kestävästi, tehokkaasti ja mahdollisimman pienin kustannuksin.

Suurin säästö on saatu siitä, että ei ole tarvinnut rakentaa uutta rakennusta taiteelle, vaan kestävät teokset ulkona on ryhmitelty arkkitehtuurin "liikkumiskokemuksen" eli tässä tapauksessa japanilaisen puutarhan periaatteiden mukaisesti. Ne on myös valaistu, jolloin muodostuu useita taidevalokäytäviä.

Teoksen toteuttamisessa hyödynnetään ns. allianssimallia, joka on osoittanut kustannustehokkuutensa suurilla rakennustyömailla, kuten Tampereen raitiotieurat, Tampereen rantatunneli. Siinä kukin osapuoli saa taloudellisen hyödyn. Olen itse DI ja mukana auttamassa teosten teknisissä ratkaisuissa. Säästö on usein huomattava.

Yritystoiminnassa asiakas on suuri. Julkishallinnossa me olemme suuria ja sitä osoitetaan mm. mahtavilla tempeleillä ja asiakas on pieni. Tämä koskee myös taidetta ja kulttuuria ylipäätänsä. Olen kiertänyt Suomen teollisuuden läpi Ekokem Oyj:n (myöh. Fortum Waste solutions) yhtiön johtoryhmän jäsenenä, kun ongelmajäteasiat olivat uusia. Siksi myös usein yrityksen ylin johto oli mukana. Sivistyneessä kaupankäynnissä on myös monipuolinen kulttuurinen ulottuvuus, parhaimpina esimerkkeinä paperitehtaitten klubit.

Taiteilijaa kunnioitetaan mm. maksamalla suunnittelupalkkio vaikka teosta ei toteutettaisi. Myös arvostettu kuraattori antaa lausunnon, feedbackin. Tavoitteena on mahdollisimman hyvä taideteos. Asiakasta kunnioitetaan teosten eri tarinoilla: mm. tekniikka, materiaalit, teosten huolto (isännöitsijätoimistot), aihepiirit, erotiikka, taideskandaalit, juridiikka (hauska), lasten kierros ym.

Suhdetoiminta on ollut osin hyvin vaikeaa. Tämä toimintamalli nähdään myös uhkaksi osin julkishallinnon puolella ja media ei syvenny asiaan, vaan on pinnallinen, nimien perässä

kulkeva. Julkishallinto harjoittaa italialaista lakoilua. On mietittävä, ovatko kunnat oikea avustuskohde vai pitäisikö tässä tapahtua yksityistämistä. Esityksessä kerrotaan valaisivia esimerkkejä.

Riie Heikkilä, Tampereen yliopisto

Kulttuuripääoma ja yleiset kirjastot algoritmien aikakaudella

Erilaisten automatisoitujen algoritmien ja suositusjärjestelmien on väitetty muokkaavan kulttuurista makua, sillä algoritmit pystyvät tunnistamaan ihmisten kulttuurinkulutustottumuksia ja suosittelemaan niiden perusteella uutta kulutettavaa. Kuitenkin meillä on vasta hyvin vähän empiiristä tutkimusta siitä, miten algoritmit vertautuvat vanhanaikaiseen, ihmisten tekemään portinvartijatyöhön. Tässä paperissa tuon tämän ajankohtaisen kysymyksenasettelun yleiseen kirjastoon – instituutioon, joka on lainkin puitteissa sitoutunut tarjoamaan kansalaisille ilmaiseksi pääsyn monipuolisen sivistyksen ja kulttuurin äärelle. Esimerkiksi Anne Goulding (2008) on muotoillut, että juuri yleiset kirjastot tarjoavat ilmaiseksi kaikkia kolmea kulttuuripääoman alatyyppeä: objektifioitunutta (fyysiset ja digitaaliset fiktio- ja tietokirjat, erilaiset audiovisuaaliset materiaalit ja niin edelleen), ruumiillistunutta (kirjaston tarjoama tietovaranto kaikkiaan), sekä institutionalisoitunutta kulttuurista pääomaa (kirjaston materiaalien yhteys virallisiin tutkimuksiin). Suomessa useat yleiset kirjastot ovat viimeisen vuosikymmenen aikana alkaneet hoitaa aineistohallintaansa algoritmien avulla – se herättää kysymyksen siitä, miten kirjaston kulttuuripääomatehtävän käy. Tässä vertailevassa tutkimuksessa analysoin aineistoa, joka koostuu neljän suomalaisen eri aineistohallintatapoja käyttävän kirjastoverkoston piirissä tehdystä aineistonkeruusta: tähän kuuluu 24 kirjastonjohtajan tai -hoitajan haastattelua sekä yhteensä 11 kirjastossa tehtyt viikon mittaiset etnografiset havainnoinnit, joihin kuuluu myös valokuva- ja pohjapiirustusaineistoa. Analysoin haastatteluja, kenttäpäiväkirjoja ja kuvamateriaalia sisällönanalyysin avulla ja kysyn, miten algoritmien vs. ihmisten tekemä kokoelmanhallinta ohjaa kirjaston tehtävää kulttuuripääoman jakamisesta. Tutkimus osallistuu laajempaan kulttuuripoliittiseen keskusteluun siitä, miten algoritmiaivusteinen kulttuurintuotteiden suositteleva kulttuuri kaikkiaan voi vaikuttaa kulttuurin kuluttamisen kerrostumiseen.

English abstract: Cultural Capital and Public Libraries in the Age of Algorithms

Various automated algorithms and recommendation systems have been claimed to shape cultural tastes, as algorithms are able to identify people's cultural consumption habits and recommend new things to consume based on them. However, we have very little empirical research on how algorithms compare to the old-fashioned gatekeeping work done by humans. In this paper, I bring this topical question to the public library – an institution that is legally committed to providing citizens with free access to a diverse range of education and culture. For example, Anne Goulding (2008) has formulated that public libraries offer all three subtypes of cultural capital for free: objectified (physical and digital fiction and non-fiction books, various audiovisual materials, and so on), embodied (the total information resources provided by the library), and institutionalized cultural capital (the connection of library

materials to official qualifications). In Finland, several public libraries have started to manage their materials using algorithms over the past decade – this raises the question of how the library's cultural capital function is being carried out. In this comparative study, I analyze data consisting of data collected within four Finnish library networks that use different methods of collection management: this includes interviews with 24 library directors or managers and a week-long ethnographic observation conducted in a total of 11 libraries, which also includes photographic and drawings of floor plans of the libraries. I analyze the interviews, field diaries, and photos/drawings using content analysis and ask how algorithmic versus human collection management guides the library's role in distributing cultural capital. The research contributes to a broader cultural policy debate about how algorithmic recommendation culture of cultural products can overall affect the stratification of cultural consumption.

Hallinta I

Puheenjohtaja: Miikka Pyykkönen

Huone: AU 207

Kulttuuripolitiikan oppikirja

Miikka Pyykkönen, Kaisu Kumpulainen & Miia Huttunen, Jyväskylän yliopisto

Luovien alojen instrumentit ja rajaukset kulttuuripolitiikassa ja innovaatiopolitiikassa

Sakarias Sokka, Mervi Luonila & Sari Karttunen, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore

Episteeminen hallinta diskursiivisen ohjauksen analyysin teoreettisena kehyksenä

Hanna Tammisto, Jyväskylän yliopisto

Abstraktit

Miikka Pyykkönen, Kaisu Kumpulainen & Miia Huttunen, Jyväskylän yliopisto

Kulttuuripolitiikan oppikirja

Suunnitteleme Jyväskylän yliopiston kulttuuripolitiikan oppiaineessa uutta kulttuuripolitiikan oppikirjaa, joka käsittelee laaja-alaisesti ajankohtaisia kulttuuripolitiikan ilmiöitä, kehityskulkuja ja haasteita. Viimeiseen vuosikymmeneen ei kulttuuripolitiikasta ole ilmestynyt laajempaa oppikirjaa, joten ajantasaiselle katsaukselle kulttuuripolitiikan opetukseen ja tutkimukseen on tarve. Kirja on suunnattu kulttuuripolitiikan perustutkinto-opiskelijoille, mutta sitä voidaan hyödyntää myös muiden lähialojen opetuksessa. Toimituskuntaan kuuluu kulttuuripolitiikan professori Miikka Pyykkönen, kulttuuripolitiikan emeritaprofessori Anita Kangas, kulttuuripolitiikan yliopistonlehtori Kaisu Kumpulainen sekä kulttuuripolitiikan yliopistonopettaja Miia Huttunen.

Oppikirja pyrkii tunnistamaan kulttuuripolitiikan kolme määrittelyn kontekstia: oppiaineen, tutkimusalan sekä politiikkasektorin. Kirja pyrkii huomioimaan lisäksi kulttuuripolitiikan eri ulottuvuudet: kulttuuri politiikan kohteena, kulttuuri politiikan välineenä ja kulttuuri

politiikkana. Tämä mahdollistaa sekä kulttuurin että politiikan ymmärtämisen toiminnallisena, tilallisena ja ajallisena ilmiönä, alueena, aspektina ja prosessina.

Oppikirjan sisältö rakentuu alustavasti seuraavien teemojen ympärille: 1) Kulttuuripolitiikan historia ja kehitys sekä 2) kansainvälinen, 3) kansallinen ja 4) paikallinen kulttuuripolitiikka. Kirjan ensimmäinen osio käsittelee kulttuuripolitiikkaa sen oppiainehistorian kautta sekä peilaa kulttuuripolitiikan nykytilannetta historiallisiin kehityskulkuihin. Kansainvälisen kulttuuripolitiikan osiossa tarkastellaan kulttuuriin liittyvien ilmiöiden, toimintojen ja kysymysten säätelyä ja hallinnointia kansainvälisellä tasolla, kansainvälisten järjestöjen tai muiden valtioidenvälisten yhteenliittymien kehityksessä. Keskeisessä asemassa ovat kansallista ja alueellista kulttuuripolitiikkaa ohjaavat tavoitteet, periaatteet ja normit sekä valtiolliset rajat ylittävät institutionaaliset mekanismit. Kansallisen kulttuuripolitiikan osio käsittelee kulttuuripolitiikkaa pääosin suomalaisen yhteiskunnan tasolla. Pääpaino on kansallisen tason järjestelmässä sekä sen toiminnan ja periaatteiden tutkimisessa. Kirjan neljäs osio käsittelee kulttuuripolitiikkaa alueelliselta ja paikalliselta tasolta. Paikallisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä kuntien että erilaisten järjestöjen, neljännen sektorin ja paikallisyhteisöjen, kuten kylä- ja kaupunginosayhdistysten, kautta organisoitua toimintaa. Lisäksi osiossa käsitellään kulttuuritoiminnan ja yritysten yhteistyötä.

Toivomme kulttuuripolitiikan tutkimuksen päiviltä hedelmällisiä keskusteluja kirjan kehittämistyön edistämiseksi.

Sakarias Sokka, Mervi Luonila & Sari Karttunen, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore

Luovien alojen instrumentit ja rajaukset kulttuuripolitiikassa ja innovaatiopolitiikassa

Toteutamme Cuporessa talven aikana tutkimushankkeen, jossa selvitämme, miten ja millaisin rajauksin kulttuuri ja luovat alat tällä haavaa määritellään ja tunnistetaan osana valtion tukemaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiopolitiikkaa. Analysoimalla luovia aloja kulttuuri- ja elinkeinopolitiikan kohteena tarkastelemme tutkimus- ja kehitystoiminnan (T&K) ja luovien alojen välistä suhdetta teoreettisten määrittelyjen, kansainvälisten esimerkkien ja käytännön toimintojen sekä politiikkavastuiden jakautumisen näkökulmasta.

Valtionhallinnossa OKM ja TEM vastaavat luovien alojen tukemisesta omien vastuidensa mukaisesti. Ne ovat julkaisseet 2000-luvun mittaan useita asiakirjoja ja arviointeja, jotka koskevat luovuuden edistämistä ja myös luovien alojen aiempaa laajempaa hyödyntämistä Suomen taloudessa (esim. OKM 2006; ks. Oksanen ym. 2018; Heiskanen 2015). Lukuisista raporteista ja hallinnollisista linjauksista huolimatta luovat alat ymmärretään edelleen hallinnon sisäisestikin monin eri tavoin. Sama koskee kulttuuria.

Luovien alojen käsitteelle ei ole hallinnon läpäisevää, vakiintunutta määritelmää. Esimerkiksi OKM:n Kulttuuripolitiikan strategiassa 2025 todetaan, että "[l]uovien alojen määrittely ei ole kovin vakiintunut" (OKM 2017b). Myöskään TEM:n luovien alojen tiekartassa luovia aloja ei määritellä vaan todetaan, että "luovien alojen tarkka määrittely on hankalaa, koska luovat alat muuttuvat ja kehittyvät koko ajan" (TEM 2020, 12). Luovien alojen käsitteellistä

epämääräisyyttä monimutkaistaa edelleen rinnakkaisten termien, kuten luovan talouden, käyttö (esim. TEM 2014.) Luovien alojen tukipolitiikka on edelleen hajaantunutta ja siilomaista, vaikka itse luovia aloja määrittävät monimutkaiset ekosysteemit (Jakonen & Sokka 2023). Esimerkiksi ammattitaiteilijat on tunnustettu tärkeiksi luovan talouden kannalta (esim. Cronberg 2011), mutta luovien ammattilaisten ja taiteilijoiden työskentelyn edistäminen on pysynyt paljolti erillään luovien alojen edistämistoimista.

Luovien alojen kohdalla korostuu myös aineeton pääoma (esim. Heiskanen 2015; OKM 2017a). Sen painoarvo kansantaloudessa on jäänyt Suomessa huomattavasti pienemmäksi kuin useissa verrokkimaissa (esim. ETLA 2024). Toistaiseksi on muun muassa epäselvää, mitä budjettiriihen päätöksellä luovien alojen T&K-toiminnan tukemisesta tarkemmin ottaen tarkoitetaan ja kuinka tuki organisoitaisiin siten, että se vastaisi mahdollisimman kattavasti luovien alojen ammattilaisten kehitystarpeisiin. Siten innovaatiopolitiikan määritelmät, käytännöt ja vastuunjaot ovat ajankohtaisia ja tärkeitä. Näitä asioita avaamme esityksessämme.

Avainsanat: kulttuuri, kulttuurialat, luovat alat, kulttuuripolitiikka, innovaatiopolitiikka, T&K toiminta

Lähteet:

Cronberg, T. (2011). Luova kasvu ja taiteilijan toimeentulo. Raportti selvitystoimenpiteistä ja selvittäjä Tarja Cronbergin esitys hallitusohjelmataavoitteiksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:19.

ETLA (2014). Suomi on Ruotsiin verrattuna surkimus aineettomiin tuotannontekijöihin investoimisessa ja niiden hyödyntämisessä. <https://www.etla.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/etla-suomi-on-ruotsiin-verrattuna-surkimus-aineettomiin-tuotannontekijoihin-investoimisessa-ja-niiden-hyodyntamisessa/> [viitattu 23.10.2024]

Heiskanen, I. (2015). Taiteen ja kulttuurin uusi asemointi talouteen: kulttuuriteollisuus, luovat alat ja luova talous. Teoksessa I. Heiskanen, A. Kangas & R. Mitchell (toim.), Taiteen ja kulttuurin kentät. Perusrakenteet, hallinta ja lainsäädäntö, 109–190. Tietosanoma.

Jakonen, O., & Sokka, S. (2023). Hallintosiiloista kumppanuuksiin. Tietokortti 13. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

OKM (2006). Luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen. Verkostomainen toimintamalli - selvitys. Opetusministeriön julkaisuja 2006:47.

OKM (2017a). Luova talous ja aineettoman arvon luominen kasvun kärjiksi. Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:18.

OKM (2017b). Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-466-5>

Oksanen, J., Kuusisto, O., Lima-Toivanen, M., Mäntylä, M., Naumanen, M., Rilla, N., Sachinopoulou, A., & Valkokari, K. (2018). In search of Finnish creative economy ecosystems

and their development needs – study based on international benchmarking. Publications of the Government ´s analysis, assessment and research activities 50/2018.

TEM (2014). Valtion periaatepäätös aineettoman arvonluonnin kehittämisohjelmasta.

[https://ek.fi/wp-](https://ek.fi/wp-content/uploads/Paatos_aineettoman_arvonluonnin_kehittamisohjelmasta2014-1.pdf)

[content/uploads/Paatos_aineettoman_arvonluonnin_kehittamisohjelmasta2014-1.pdf](https://ek.fi/wp-content/uploads/Paatos_aineettoman_arvonluonnin_kehittamisohjelmasta2014-1.pdf)

TEM (2020). Luovan talouden tiekartta. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Yritykset.

2020:48. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-568-3>

Hanna Tammisto, Jyväskylän yliopisto

Episteeminen hallinta diskursiivisen ohjauksen analyysin teoreettisena kehyksenä

Kulttuuripolitiikkaa toteutetaan nykyisin monilta osin muille perinteisesti politiikan lohkoille kuuluvilla toimialoilla. Esimerkiksi kansalaisten yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistaminen on keskeinen EU:n koheesiopolitiikan tavoite, jota toimeenpannaan useilla perinteisillä politiikan lohkoilla, kuten 1) tehokkaammalla työllisyyspolitiikalla – kun toimenpiteillä tavoitellaan parempia työllisyyslukuja; 2) paremmin kohdennetulla koulutuspolitiikalla – kun toimenpiteillä tavoitellaan koulutukseen osallistuvien lukumäärän lisäämistä; 3) määrätietoisemmalla tasa-arvopolitiikalla – kun toimenpiteillä tavoitellaan kaikkien sukupuolten kouluttautumista ja työllistymistä kaikille aloille; sekä 4) laadukkaammalla kotoutumispolitiikalla – kun toimenpiteillä tavoitellaan parempia työllisyyslukuja myös eri taustoista tulevien kohdalla. Samaan aikaan osallisuus-diskurssi asemoituu osaksi laajempaa poliittista kertomusta hyvinvoinnista, jossa aineettoman hyvinvoinnin, kuten yhteisöön kuulumisen kokemuksen tunnistetaan erottamattomaksi osaksi yhteiskunnallista osallisuutta. Tästä näkökulmasta osallisuutta pyritään vahvistamaan myös mm. taiteen ja kulttuurin kentillä, erityisesti kolmannen sektorin toimijoiden voimin. Taiteen ja kulttuurin kentän järjestöjen ja yhteisöjen panos aineettoman hyvinvoinnin tuottamisessa on jo nyt merkityksellinen, ja nykyisessä osallisuus-diskurssissa sen rooli näyttäytyy koko ajan keskeisempänä. Kuvaavaa on, että kansalaisyhteiskunnan toimijoiden osallisuustyö kohdentuu tyypillisesti työelämän ulkopuolella syystä tai toisesta oleviin ryhmiin, kuten lapsiin, nuoriin ja ikääntyneisiin sekä eri syistä vaikeasti työllistyviin.

EU tukee alueiden ja kaupunkien kehittämistä voimakkaimmin juuri koheesiopolitiikan keinoin. Paitsi erilaisin rahoitusinstrumentein, uudenlaista todellisuuskäsitystä pyritään ohjaamaan diskursiivisella ohjauksella, nykysosiologian termin episteemisen hallinnan keinoin. Kyse on diskursiivisesta prosessista, jossa globaalit politiikkasuositukset yhteensovitetään paikallisen poliittisen järjestelmän ja kulttuuristen odotusten kanssa siten, että niistä tulee paikallisen yhteisön silmissä ymmärrettävämpiä ja uskottavampia. Mitä tutummilta globaalit suositukset vaikuttavat paikallisessa kontekstissa, sitä kattavammin ne tutkimusten mukaan hyväksytään. Poliittisten uudistusten diskursiivinen ohjaus ei ole silti ongelmaton: tuttuun todellisuuskäsitykseen ja maailmankuvaan muokattuina alkuperäiset politiikkasuositukset menettävät tehoaan vakiintuneiden ajatusmallien haastajina. Lisäksi tutkijat tunnistavat, että politiikkasuosituksia hyödynnetään erilaisten yhteiskunnallisten

uudistusten oikeuttamiseen, silloinkin kun toteutetuilla uudistuksilla on vain vähän tekemistä alkuperäisten suositusten kanssa.

Sovellan analyysissani episteemisen hallinnan käsitettä ja viitekehystä suomalaiseen kulttuuripoliittiseen diskurssiin. Selkeimmin paperi osallistuu ajankohtaisiin keskusteluihin alueellisen kulttuuripolitiikan ohjauksesta sekä nykyiseen hallinnan paradigmaan liittyvistä kumppanuuksista, yhteistyöstä ja verkostoista.

Metodologiset näkökulmat digitaalisiin (media)teknologioihin

Puheenjohtajat: Helena Hirvonen, Tiina Seppä

Huone: AU 206

Sosiaalisen median kuratoidut kertomukset metodologisena kysymyksenä

Katariina Mäkinen, Itä-Suomen yliopisto

Somekuvat ja pitkospuut hoivan ja itsehoivan käytäntöinä

Tiina Seppä, Itä-Suomen yliopisto

Massimuijat ja vauraat naiset

Armi Mustosmäki, Itä-Suomen yliopisto

Mies-koira -suhteet ja intiimit tilat somevaikuttajien arjessa

Laura Mankki, Itä-Suomen yliopisto

Abstraktit

Katariina Mäkinen, Itä-Suomen yliopisto

Sosiaalisen median kuratoidut kertomukset metodologisena kysymyksenä

Tässä esityksessä tutkin sosiaalisessa mediassa kiertävien ”kuratoitujen kertomusten” paikkaa haastattelututkimuksessa. Miten tulkita haastattelupuhetta, joka ei olekaan tutkijan oletaman mukaisesti erityistä, tilanteista ja luottamuksellista, vaan toistaa jo aiemmin sosiaalisessa mediassa moneen kertaan kerrottuja yksilöllisiä ja tunteellisia kertomuksia? Esityksessä pohdin, miten näitä toistuvia, kiertäviä kertomuksia voisi lähestyä reparatiivisella otteella. Miten voi säilyttää näkökulman kertomuksen kokemuksellisuuteen ja merkityksellisyyteen silloinkin, kun se on osa digitaalisten teknologioiden varassa pyörivää valtavaa taloudellisen arvontuotannon koneistoa?

Tiina Seppä, Itä-Suomen yliopisto

Somekuvat ja pitkospuut hoivan ja itsehoivan käytäntöinä

Luonnossa liikutaan nykyään yleensä digilaitteen kanssa ja myös digitaalisilla alustoilla: suolla otettujen ja julkaistujen kuvien klassikko on kuva pitkospuista. Pitkospuut toimivat

paikan ja tilanteen, "luonnossa olemisen" merkitsijänä, ja niillä on keskeinen rooli luonnonympäristöjen virkistyskäytössä ja suojelun käytänteissä. Niiden estetiikan pitkän keston rakenne ulottuu yhteiskunnallisiin murroksiin 1900-luvun alun sosialismista Venäjän hyökkäyssotaan. Pitkospuut ovat niin estetiikan kuin hoivankin merkitsijöitä suojelualueilla ja kansallispuistoissa, missä tahansa ihmiset liikkuvat. Millaisin tavoin pitkospuut asettuvat hoivan ja itsehoivan materiaaliseksi toimijaksi?

Armi Mustosmäki, Itä-Suomen yliopisto

Massimuijat ja vauraat naiset

Naisten rahapuhe on yleistynyt sosiaalisessa mediassa viime vuosina. Yleisiä aiheita naisille suunnatuissa raha- ja sijoitusteemoja käsittelevillä sometileillä, podcasteissa ja self-help-kirjoissa ovat mm: Miksi naisen euro on edelleen 80 senttiä? Miten menot tulisi jakaa parisuhteissa? Miten äitiyslomat vaikuttavat naisten taloudelliseen tulevaisuuteen? Onko naisilla varaa erota? Mitä lapsille tulisi opettaa rahasta? Sosiaalisen median vaikuttajat herättävätkin keskustelua naisten taloudellisesta hyvinvoinnista ja sijoittamisesta naisten strategiana torjua taloudellista epätasa-arvoa. Tämä somen lisääntyvä rahapuhe välittää paitsi talousaiheista tietoa, se myös muokkaa naiseuden, parisuhteiden ja hyvän elämän kulttuurisia ihanteita. Tässä esityksessä pohditaan sitä miten tutkia somen välittämien ihanteiden välittymistä ihmisten elämään: miten somen välittämiä viestejä ymmärretään, vastaanotetaan, neuvotellaan ja vastustetaan omassa arjessa? Esityksen pohdinnat ja kysymykset pohjautuvat rahateemaisia influenssereita seuraavien naisten haastatteluihin (2024-25).

Laura Mankki, Itä-Suomen yliopisto

Mies-koira -suhteet ja intiimit tilat somevaikuttajien arjessa

Mies ja koira edustavat klassista paria erilaisissa kulttuurituotteissa, kuten elokuvissa ja yhä enemmän sosiaalisessa mediassa. Nämä sosiaalisen median esitykset paikantuvat usein arkipäivän tiloihin, kuten kotiin ja eri vapaa-ajan ympäristöihin. Näissä tiloissa koirat esitetään usein aktiivisina osallistujina, jotka ”työskentelevät” ihmisten rinnalla ja ovat osa ”karvaista perhettä”. Nämä esitykset antavat kuvan ihmisen ja eläimen välisistä suhteista intiimeinä. Nämä sisällöt tarjoavat vain vilauksen ihmisten ja koirien suhteisuuksista, eikä erityisesti miesten ja koirien välisiä läheisyyksiä, ja arkea ole tutkittu kovinkaan kattavasti (Cudworth 2024). Tässä esityksessä keskityn tutkimaan miesten ja koirien läheisyyksien kehkeytymistä erilaisissa arjen tiloissa. Tutkimuksen aineisto koostuu haastatteluista miesten kanssa, joiden sosiaalisen median sisällöissä esiintyy koiria.

TYÖRYHMÄT/SESSIONS 2: PERJANTAI/FRIDAY 25.4. 10:30–12:00

Alueet ja instituutiot II

Puheenjohtaja: Kaisu Kumpulainen

Huone: AU 208

Kulttuuri maakuntien strategioissa

Elina Keränen

Maakunnallisten kulttuuriohjelmien toimeenpanon haasteet

Taina Laitinen, Tampereen yliopisto

Kulttuuripääkaupunkivuosi paikallisen kulttuurihallinnon uudistajana

Antton Vuolle, Tampereen yliopisto

Abstraktit

Elina Keränen

Kulttuuri maakuntien strategioissa

Esityksessä Kulttuuri maakuntien strategioissa tarkastellaan, millaista roolia ja millaisia merkityksiä kulttuurille on annettu maakuntien liittojen strategioissa aikajaksolla 2010–2024?

Maakuntien liittojen tehtäviin kuuluu myös alueen kulttuurin edistäminen. Tässä esitelmässä käydään läpi, millaisissa yhteyksissä ja millaisilla merkityksillä kulttuuria on käsitelty maakuntaohjelmissa ja maakuntien liittojen kulttuuriohjelmissa tai -strategioissa 2010-luvusta alkaen. Todennäköisesti joudun rajaamaan näkökulmaani joihinkin maakuntiin.

Onko kulttuurin roolissa havaittavissa muutosta tai eroja eri alueiden välillä? Onko luovat alat tai elämystalous esitelty kulttuurin rinnalla tai vaihtoehtona? Miten taide näkyy maakuntaohjelmissa?

Esitelmän pitää valtiotieteiden maisteri, tanssitaiteen kandidaatti Elina Keränen. Keränen työskentelee tällä hetkellä projektikoordinaattorina Kainuun liiton kansainvälisissä kulttuurihankkeissa. Hän on aiemmin työskennellyt muun muassa Taideyliopistossa suunnittelijana. Keränen on kirjoittanut tanssitaiteesta ja strategioista Liitos-lehteen artikkelin syksyllä 2024.

Kulttuurin kehittäminen aluekehityksen osana liittyy myös Euroopan unionin tavoitteisiin. Kulttuurilla nähdään välineellinen arvo. Strategiatyö kuuluu olennaisesti myös joihinkin EU-hankkeisiin. Interreg Europe -ohjelman osarahoittama CHERRY pyrkii vahvistamaan kulttuurin ja luovien alojen toipumista pandemiasta ja edistämään niiden roolia aluepolitiikassa. Yhtenä välineenä on Kainuun maakuntaohjelma, johon kulttuurille pyritään saamaan näkyvämpi rooli. Tämä esitelmä auttaa osaltaan uuden maakuntaohjelman laadintaan valmistautumisessa. Maakuntaohjelma laaditaan neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Tällä hetkellä Kainuun maakuntaohjelma ulottuu vuodesta 2022 vuoteen 2025, ja tavoitteena on saada uusi maakuntaohjelma (2026–2029) maaliin loppuvuodesta 2025. Kainuussa on myös erillinen kulttuuriohjelma (2022–2025).

Alustavia lähteitä ja lisätietoja:

<https://www.teme.fi/fi/liitos/tapaus-kainuu-tanssi-nakyy-kaduilla-ja-tuo-elinvoimaa-ja-hyvinvointia/>

Kainuu-ohjelma <https://kainuunliitto.fi/elinkeinot-ja-aluekehitys/kainuu-ohjelma-topsu/>

Kainuun kulttuuriohjelma 2022–2025:

https://kainuunliitto.fi/assets/uploads/2022/05/KainuunKulttuuriohjelma_web_Final_Kainuun-liitto_25.4.2022.pdf

Renko Vappu (2023). Making regional cultural policy possible: construction and practices in Finland contrasted to Sweden. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto.

Saukkonen, P., Sivonen, O. (2017). Taiteen ja kulttuurin toimijat, toiminta ja merkitys. Tapauskohteina Hyvinkää, Lohja ja Porvoo. Cuporen tietokortteja 1. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämistätiö.

Rolser, Tiina (2009). Kulttuurin merkityskonstruktiot aluekehittämisessä: maakuntien liitot alueellisia kulttuurilinjauksia tuottamassa. Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto.

Taina Laitinen, Tampereen yliopisto

Maakunnallisten kulttuuriohjelmien toimeenpanon haasteet

Maakunnallisia kulttuuristrategioita ja -ohjelmia on tehty aiempaa enemmän kuntien kulttuuritoimintalain uudistuttua vuonna 2019. Kuntien kulttuuritoimintalakiin kirjattu kuntien kulttuuritoiminnan kehittämistehtävärahoitus on parantanut maakuntaliittojen tai joissain tapauksissa maakuntien keskuskaupunkien resursseja toimialan kehittämiseen. Kehittämistehtävissä onkin viety käytäntöön jo aiemmin tehtyjä maakunnallisia kulttuuriohjelmia tai tehty ensimmäinen ohjelma.

Ohjelmien tavoitteena on yhdistää toimijoiden osaamista ja resursseja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Ne parhaimmillaan luovat jatkuvuutta alueelliseen kehittämiseen, tiivistävät alan verkostoja, parantavat rakenteita ja ohjaavat rahoitusta eri kanavista toimialalle. Ohjelmaprosessien yhteydessä on mahdollista katsoa, miten omalla alueella on mahdollista edistää valtakunnallisia kulttuuripoliittisia tavoitteita. Julkisen hallinnon strategiatyön tavoitteena on yrityskohtaisista strategioista poiketen yhteinen arvонуominen (public value) kilpailuedun sijaan. (Bryson & George 2020)

Uudet maakunnalliset kulttuuriohjelmat vahvistettavina strategisina papereina ovat parantaneet nimenomaan toimialan tavoitteellista kehittämistä ja nostaneet kulttuuriteemat poliittisten päätöselimien pöydälle, mille kulttuuri ei yleensä päädy.

Temaattisesti kulttuuri linkitetään joko kulttuuriin ja luoviin aloihin liiketoimintana, työllisyytenä ja luovan osaamisen tuomana hyötynä muille toimialoille tai toisaalta taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksiin peruspalveluna. Kulttuurin ja taiteen temaattista arvottamista on arvosteltu laajasti, mm. Murtoniemi 2024. Kulttuurin merkitykset ovat olennainen osa rahoitushakemusten perusteluja ja keino linkittää kulttuuri osaksi aluekehittämisen tavoitteita.

Tarkastelen aihetta esityksessäni julkisten useamman toimijan strategiaprosessien erityispiirteiden sekä toimeenpanon mahdollisten sudenkuoppien ja alueellisuuden toimijuuden käsitteen kautta. Tavoitteena tutkimuksessani on ollut päästä ohjelmien sisältötason sijaan toiminnalliseen tasoon kiinni.

Älykkään erikoistumisen strategioiden toimeenpanon sudenkuopat johtuvat Sotaraudan (2018) mukaan institutioiden välisistä ristiriidoista (institutional conflict trap), aluehallinnon riittävästä toimintaedellytyksistä (governance trap), sidosryhmien aktivoimisen haasteista (mobilization trap), yhteisen vision löytämisen haasteesta (shared visions trap) ja osaamisen riittämättömyydestä (capability trap).

Sovellan toimeenpanon sudenkuoppien käsitettä kulttuuriohjelmiin esityksessäni kulttuuripolitiikan tutkimuksen päivillä.

LÄHTEET:

Bryson, John and George, Bert. 2020. Strategic management in public administration. Policy, Administration, and Bureaucracy Online Publication Date: Mar 2020.

Murtoniemi, Kaisa. 2024. Kamppailuja kulttuurista : Kulttuurin arvon artikulaatioita 2010-luvun Suomessa. Jyväskylän yliopisto.

Sotarauta, Markku (2018) Smart specialization and place leadership: dreaming about shared visions, falling into policy traps?, Regional Studies, Regional Science, 5:1, 190-203, DOI: 10.1080/21681376.2018.1480902

Antton Vuolle, Tampereen yliopisto

Kulttuuripääkaupunkivuosi paikallisen kulttuurihallinnon uudistajana

Vaikea julkisen talouden tilanne sekä väestölliset kehityskulut luovat kuntakentällä painetta löytää uusia ratkaisuja kulttuuripalveluiden järjestämiseen. Euroopan kulttuuripääkaupunki (ECoC) -tapahtuman luomat yhteistoiminnallisen hallinnan edellyttämät rakenteet tarjoavat mahdollisuuden kehittää kulttuurialan paikallista hallintaa sekä löytää kestäviä ratkaisuja kulttuuripalveluiden järjestämiseen erilaistuvissa kunnissa. Tutkielmassani tarkastelen vuoden 2026 Euroopan kulttuuripääkaupunki Oulun kumppanikuntia, joiden kanssa se pyrkii vahvistamaan yhteistyötä kulttuurialan toiminnassa (Oulu 2021, 19). Euroopan unioni on asettanut ECoC-ohjelman tavoitteeksi muun muassa kulttuurihallinnon kumppanuuksien ja kapasiteetin kehittämisen (Euroopan komissio 2018). Tarttumalla kuntien odotuksiin ECoC-kumppanuudesta tutkielma tekee näkyväksi paikallistason kulttuurihallinnon valmiutta

soveltaa yhteistoiminnallista hallintaa. Tutkielmassani kysynkin, millä tavoin kunnat pyrkivät soveltamaan yhteistoiminnallista hallintaa vastatessaan kulttuurihallinnon haasteisiin.

ECoC-ohjelmaa koskevan tutkimuskirjallisuuden kirjo on laaja. (ks. Palmer 2004; Garcia & Cox 2013.) Kulttuuripääkaupunkivuosien tavoitteita, vaikutuksia, mahdollisuuksia sekä haasteita on tutkittu kattavasti. Kuitenkin lisätietoa sen roolista erilaisten hallinto-oppien jalkauttamisessa kaivataan lisää, sillä ohjelmaan on sisäänrakennettu hallinnon kehittämispyrkimyksiä. ECoC-tapahtuman voidaan katsoa tarjoavan edellytykset yhteistoiminnalliseen hallintaan (eng. collaborative governance). Siinä julkiset toimijat osallistavat suoraan yksityisiä toimijoita politiikanmuodostukseen, toimeenpanoon sekä julkisen toiminnan ohjaamiseen. Yhteistoiminnallisen hallinnan taustalla on ajatus toimijoiden kyvystä vastata yhdessä paremmin kompleksisiin ongelmiin. (Ansell & Gash 2008.) Emersonin ja kumppaneiden (2012) mukaan systeemisen kontekstin ajurit ohjaavat toimijoita yhteistoimintaan, jolla ne pyrkivät vaikuttamaan kontekstiin. Tarkastelussani nämä kontekstin ajurit ovat kuntien jännitteinen toimintaympäristö taloudellisine ja demografisine haasteineen sekä kulttuuripääkaupunkiohjelman tuoma ohjaus.

Tutkielma on tutkimusotteeltaan laadullinen, sillä erityisesti kuntien odotuksiin liittyy sellaista tulkinnallisuutta, jonka tavoittamiseen soveltuu laadulliset menetelmät. Tutkielman pääasiallinen empiirinen aineisto muodostuu kahdeksasta kumppanikuntien viranhaltijoiden teemahaastattelusta. Teemahaastatteluiden runko muodostuu kolmesta haastatteluteemasta, jotka ovat kulttuurihallinnon kehittämistarpeet, paikallinen kulttuurialan ekosysteemi sekä odotukset kumppanuudelta. Analyysimenetelmänä käytän teoriasidonnaista sisällönanalyysiä.

Tutkielma rakentaa ymmärrystä ECoC-ohjelman potentiaalista kulttuurihallinnon uudistajana sekä paikallisen kulttuurihallinnon valmiudesta soveltaa yhteistoiminnallista hallintaa toimintansa uudistamisessa. Käytännön toimijoille se antaa tietoa kumppanuuksiin liitettävistä odotuksista ja antaa eväitä näiden kumppanuuksien kehittämiseen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen asettuvatko tulokset linjaan aiemman kulttuurihallinnon haasteita koskevan tutkimuskirjallisuuden kanssa vahvistaen käsitystä alan julkisen hallinnan rakenteellisista ongelmista (esim. Renko 2024; Jakonen & Sokka 2022).

Lähteet

Andres, L., & Chapain, C. (2013). The Integration of Cultural and Creative Industries into Local and Regional Development Strategies in Birmingham and Marseille: Towards an Inclusive and Collaborative Governance? *Regional Studies*, 47(2), 161–182.

Ansell, C., & Gash, A. (2008). Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543–571.

Emerson, K., Nabatchi, T., & Balogh, S. (2012). An Integrative Framework for Collaborative Governance. *Journal of Public Administration Research and Theory* 22(1):1–29.

Euroopan komissio. (2018). European Capitals of Culture (ECoC) 2020-2033 : Guidelines for the cities' own evaluations of the results of their ECOC. Bryssel: Euroopan unioni.

Garcia, B., & Cox, T. (2013). European capitals of culture: success strategies and long-term effects. Luxemburg: EU Publications Office.

Jakonen, O., & Sokka, S. (2022). Finnish cultural policy as public funding: Regime view across policy domains. *Nordisk kulturpolitisk tidsskrift*, 25(3), 293–313.

Oulu. (2021). Oulun matka kohti kulttuuri-ilmastonmuutosta. Hakemus, suomeksi toimitettu versio. Oulu: Oulun kaupunki.

Palmer, R. (2004). The Palmer Report on the Capitals of Culture from 1995-2004: European Cities and Capitals of Culture – Part 1. Bryssel: Palmer-Rae Associates.

Renko, V. (2024). Making Regional Cultural Policy Possible: Construction and Practices in Finland Contrasted to Sweden. Jyväskylä: University of Jyväskylä.

Smith, R., & Warfield, K. (2008). The creative city: a matter of values. Teoksessa Cooke, P., & Lazzeretti, L. (toim.) *Creative Cities, Cultural Clusters and Local Economic Development*, 287–312. Cheltenham: Edward Elgar.

Governance II (Hallinta II), session is in English

Chair: Sakarias Sokka

Place: AU 207

How is innovation a public good? Gaps and intersections between cultural policy and innovation policy for cultural and creative industries. The perspective of the "EKIP" (Horizon Europe) project.

Marcin Poprawski, Humak University of Applied Sciences

Cultural Policy Shifts Since the 90s: Navigating the Dichotomy Between Economic and Social Values in the Arts

Violeta Simjanovska, University of Arts Helsinki, Sibelius Academy

Art as carnivalisation of work and economy

Kaija Kaitavuori, The University of the Arts Helsinki

Abstracts

Marcin Poprawski, Humak University of Applied Sciences

How is innovation a public good? Gaps and intersections between cultural policy and innovation policy for cultural and creative industries. The perspective of the "EKIP" (Horizon Europe) project.

This presentation will have a rather exploratory character, as the academic debate on the contradictions or confusions, differences, similarities or overlaps of cultural policies and innovation policies is rather rare or taken for granted in cultural policy studies. The history of

the creative industries is a kind of expression of various attempts to link or at least create synergies between innovation and culture (Vickery 2024). By critically discussing the gap between the two, we can get closer to understanding the specificity of the public policy landscape related to CCIs. Surprisingly, these two neighbouring and related policy fields seem to be objects of separation with different funding streams, public institutions and policy makers, with silo practices and confusion, regardless of their common objects: creative professionals and their enterprises, practices and organisations. In financial terms, cultural policies are often seen as 'money for production' and not for innovation, long-term capacity development, while innovation policies are 'about' 'money for innovation - and not for production'.

These questions were raised as a ricochet in the discussions of the Horizon Europe project 'ekip' (European Cultural and Creative Industries Innovation Policy Platform), in which the author of the presentation is involved. The topic has also been discussed outside Europe (Eltham 2009). In many state, regional and local governments there has been a strong separation of innovation thinking and policy for 'the arts' or cultural policy. These are usually separated into two government departments. The main question is how both types of policy (innovation and cultural) work in relation to each other and what we can expect from the possible new cross-field policy research.

The proposed presentation has two objectives. The first is to rethink the ontology and territorial boundaries of innovation and cultural policies aimed at cultural and creative sectors and industries. The second point is to share the first results of the 'ekip' Horizon Europe project from the perspective of the Finnish partners of the consortium, which specifically focused on rethinking the intersections of the above mentioned policy domains.

The contributors to the 'ekip' (Poprawski, Scott and Van der Mark 2024) suggest that in the future we may see policies evolve to provide more unified support across sectors, moving away from the traditional silos of cultural and economic departments dealing with cultural and creative professionals. Is it realistic to imagine a revolution in the way both cultural and innovation policies work together to deal with innovation as a public good and how subsidies and support are distributed, with creative professionals receiving not only cultural funding but also business support. The key will be to create spaces where innovators and creators can meet, openly exchange ideas, scale up and validate the bridging of the gap between cultural policies and innovation policies. Recalling the ecosystem-thinking and the Open Innovation approach that entail understanding of complex wholes with various interdependencies it is good to note that akin to such phenomena are the different policy processes and frameworks and political structures (Kraatari and Poprawski 2024).

Eltham, B. (2009), Australian Cultural and Innovation Policy: Never the twain shall meet? *Innovation: Organisation & Management*, 2009, 11:2, 230-239

Kraatari, E., Poprawski, M. (2024), Policy Landscape Analysis Report (D4.2). European Cultural and Creative Industries Innovation Policy Platform (EKIP internal document), EKIP Horizon Europe Consortium, ekipengine.eu, November 2024.

Poprawski, M., Scott, K., Van den Mark, M. (2024), Method of setting up Ecosystem Policy-demos. Report D13.2. European Cultural and Creative Industries Innovation Policy Platform (EKIP internal document), EKIP Horizon Europe Consortium, ekipengine.eu

Poprawski M., Kraatari, E. (2024) Open Innovation and the Policy Landscape of Cultural and Creative Industries in Europe. Humak lessons from the first year of ekip Horizon Europe. in *Väläyksiä Humakista VIII*, ed. M. Äärynnen, Humak: Helsinki.

Vickery, J. The 'Culture-Innovation Nexus' (2024): towards a new theoretical methodology', unpublished conference paper, International Conference for Cultural Policy Research Warsaw 19-23.8.2024.

Violeta Simjanovska, University of Arts Helsinki, Sibelius Academy

Cultural Policy Shifts Since the 90s: Navigating the Dichotomy Between Economic and Social Values in the Arts

Analysing the history of government intervention in the cultural field presents a complex task when trying to generalise the trajectory of cultural policies. However, the discourse surrounding cultural policy has undergone numerous shifts throughout history, reflecting the evolving priorities and values of societies. These transformations are indicative of the dynamic interaction between cultural identities, political ideologies, and economic frameworks. Each epoch marks a distinct phase in the conceptualisation and implementation of cultural policies, influenced by historical events, technological advancements, and shifts in political power structures and economy. This historical and diverse perspective is crucial for understanding the current trends and challenges in cultural policy.

One of the important turning points in Cultural policy discourses happened in the 90's, when the concept of cultural industries was promoted, where culture was and still is expected to contribute not only to social welfare, but also to the economic growth. This perspective shifted cultural policy from seeing arts and culture merely as sectors requiring subsidy for influencing the social and cultural domains, to viewing them as dynamic sectors capable of driving economic growth, job creation, and innovation, supporting actively other segments of the societies.

The article is giving a historical and chronological, at the same time, critical perspective of these shifts that occurred since the 90s, with all concepts that emerged, such as "cultural economy," "creative economy," (O'Connor, 2016, Throsby, 2010) and "creative class," (Florida, 2005) and addressing the position of the social character of culture (Holden 2006). It questions current cultural policies and emphasises the need for policy frameworks that integrate cultural values deeply within social and political practices rather than merely aligning them with economic outcomes. In this critical discourse, the pressing need for cultural policies that prioritised not only on economic outcomes but also on fostering social

cohesion, promoting cultural diversity, and improving community well-being, emerging as a crucial point within policy framework in the turbulent time we are currently living in.

Key words: Cultural policy shifts, cultural economy, creative economy, creative class, diversity, social cohesion, community well- being.

AI was used for grammar checking and translation in a meaningful way and not for content creation.

References:

Florida, R. (2002). *The rise of the creative class: And how it's transforming work, leisure, community, and everyday life*. Basic Books.

Florida, R. (2005). *The flight of the creative class: The new global competition for talent*. HarperBusiness.

Foucault, M. (2002a). Governmentality. In J. D. Faubion (Ed.), Michel Foucault. *Power* (Vol. 3, pp. 201–222). London, UK: Penguin Books.

Galloway, S., & Dunlop, S. (2007). A critique of definitions of the cultural and creative industries in public policy. *International Journal of Cultural Policy*, 13(1), 17-31.
<https://doi.org/10.1080/10286630701201657>

Hartley, J. (2021). *Advanced introduction to Creative Industries*. Edward Elgar Publishing.

Holden, J. (2004). *Capturing cultural value: How culture has become a tool of government policy*. Demos.

Holden, J. (2006). *Cultural Value and the Crisis of Legitimacy: Why culture needs a democratic mandate*. Demos.

O'Connor, M. J. (2016). After the creative industries: Cultural policy in crisis. *Law, Social Justice and Global Development*, 1, 1-18.

Throsby, D. (2010). *The economics of cultural policy*. Macquarie University, Sydney: Cambridge University Press. ISBN: 9780521687843.

Kaija Kaitavuori, The University of the Arts Helsinki

Art as carnivalisation of work and economy

I have picked one question from the CFP: “...how might the unique practices of art and culture lead us to think differently about the economy and challenge established notions of economic rationality?” and decided to propose an overview of the many and varied ways in which contemporary art circumvents, bastardises, carnivalises, subverts and breaks politico-economic practices and constraints. Many contemporary art projects puncture the wall of efficiency-led thinking, monetisation, profit maximisation, quantification, and measurability –

neoliberal capitalism – and through these holes a vista opens up of other possible worlds in which the iron laws of capitalism momentarily cease to operate.

This is not just harmless play or imagination. Art-based projects and interventions change not only the way we think and perceive but also the object of our perceptions, the reality around us. Art projects have reshaped the financial structures of a major international exhibition, circumvented international travel restrictions, closed a workplace, employed an entire village, and cut off the cash flow of a retail shop – to name a few examples.

Such art goes a step further than the (per se interesting) art that criticises or makes visible social conventions by tweaking them (cf. the situationists). Contemporary art that tackles systems does not just comment on the world, but actively engages with it, as if holding on and twisting until some part is dislocated and perhaps repositioned – at least for a moment. The action is inevitably political and activist. As such, it challenges art institutions which operate under many economic and political constraints and find it more difficult to break free from the restrictions described above – if they even want to. The aim of this paper is to examine what effect such art projects have on the concepts and structures of the economy, work and even art, and to consider how or to what extent their impact might be felt more widely.

Taide- ja kulttuurialojen työ ja sosiaaliturva

Puheenjohtaja: Katri Talaskivi

Huone: AU 209

Taiteilua työn ja sosiaaliturvan rajapinnalla

Mikko Jakonen, Itä-Suomen yliopisto

Vertaisverkostot työttömyysturvaa koskevan hiljaisen tiedon lähteenä

Katri Talaskivi, Jyväskylän yliopisto

Luottamus ja pakkoyrittäjyys taide- ja kulttuurialojen ammattilehdistössä

Elina Kauppinen, Jyväskylän yliopisto

Abstraktit

Mikko Jakonen, Itä-Suomen yliopisto

Taiteilua työn ja sosiaaliturvan rajapinnalla

Taiteilijat ovat heterogeeninen työntekijäryhmä, joiden työmarkkina-asema on poikkeuksellisen prekaari. Taiteilijat tekevät tyypillisesti useaa erilaista työtä ja projektia yhtäaikaaisesti, ja heidän työtään onkin luonnehdittu hybridityöksi (Ansio et al. 2018). Taiteilijoiden ansiot muodostuvat useista lähteistä: palkkatuloista, yrittäjätuloista, palkkioista, apurahoista, sekä työttömyys- ja sosiaaliturvasta. Cuporen vuonna 2019

tekemän barometrin mukaan vain 1/3 taitelijoista oli vuoden aikana vain yksi työmarkkina-asema. Noin 1/3 taitelijoista toimii barometrin mukaan yrittäjänä, ja vain 8% vastaajista oli pysyvä, kokopäiväinen työsuhde. (Hirvi-Ijäs et al. 2020.) Yrittäjäyys on taiteilijoille kuitenkin monin tavoin vaikea työmarkkinaposition (Pyykkönen et al. 2021).

Muiden muassa edellisistä syistä johtuen taitelijoiden tulotaso on usein pieni. Monet taitelijat saavatkin ansiotulojen lisäksi erilaisia työttömyys- ja sosiaaliturvan muotoja – silloin kun heitä ei tulkita kokopäiväiseksi yrittäjäksi, mikä estää mahdollisuuden saada työttömyysturvaa. Erilaisten tulovirtojen yhteensovittaminen ei ole pelkästään taloudellinen kysymys, vaan se vaikuttaa myös taidetyöhön (Jakonen et al. 2021), perhe-elämään ja muihin sosiaalisiin suhteisiin. Katkonaiset työmahdollisuudet jäsentävät taitelijoiden ajankäyttöä ja vaikuttavat myös siihen, kuinka paljon itse taiteelliseen työskentelyyn on ylipäästä mahdollista panostaa.

Tässä paperissa tarkastellaan taiteilijoiden työtä erilaisten ansiotulojen ja sosiaaliturvan rajapinnalla. Keväällä 2022 kerätyn laadullisen Taitelijoiden työ ja arki -aineiston analyysin kautta hahmotetaan ansiotulojen ja sosiaaliturvan kaikkein hankalimpia leikkauskohtia, sekä niiden vaikutusta taitelijan työhön ja prekaariin työmarkkina-asemaan. Taitelijoiden työtä koskevan empiirisen tutkimuksen ja käsitteellisen jäsennyksen kautta luodaan kytköksiä myös muuttuvaan työelämään ja sen kehitystrendeihin yleisemmin. Voiko taiteilijoiden monimutkainen työmarkkinaposition kertoa jotain yleisempää työn, erityisesti asiantuntijavetoisen työn tulevaisuudesta?

Ansio, Heli, Houni, Pia & Piispa, Mikko (2018) ”Ei ole keksitty sitä ammattinimikettä, mikä olisin”: Sosiaalisesti sitoutuneen taiteen tekijät ja hybridinen työ. Yhteiskuntapolitiikka 83(1), 5–17.

Hirvi-Ijäs, Maria, Kautio, Tiina, Kurlin, Ari, Rensujeff, Kaija & Sokka, Sakarias (2020) Taiteen ja kulttuurin barometri 2019 – Taiteilijoiden työ ja toimeentulon muodot. Cuporen verkkojulkaisuja 57. Helsinki: Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

Jakonen, Mikko, Jonker-Hoffrén, Paul, Kontturi, Katve-Kaisa & Tiainen, Milla (2021) Taidetyön yhteismuotoutuva todellisuus. Kulttuurintutkimus 38 (2-3), 96-112.

Pyykkönen, Miikka, Sokka, Sakari & Kurlin Niiniaho, Ari (2021) Yrittäjätaiteilijat vapauden, luovuuden ja toimeentulon rajapinnoilla. Työelämän tutkimus 19(1), 57–81.

Katri Talaskivi, Jyväskylän yliopisto

Vertaisverkostot työttömyysturvaa koskevan hiljaisen tiedon lähteenä

”Ei kannata jäädä yksin! Oman alan liitot, jäsenjärjestöt ja kokeneemmat kollegat osaa auttaa ja sitä myöten omakin tieto lisääntyy. Ne jotka auttaa toisia pääsee pitkälle.”

Vertaisverkostot työttömyysturvaa koskevan hiljaisen tiedon lähteenä

Tässä esityksessä pohdin kyselyaineistomme perusteella sitä, millaista hiljaista tietoa taiteen, kulttuurin, viestinnän sekä humanististen ja yhteiskuntatieteiden itsensätyöllistäjien verkostoissa leviää hyvistä tavoista toimia työvoimaviranomaisen kanssa ja miten luotettavana tuota tietoa pidetään. Hypoteesimme on, että siinä missä tuo hiljainen tieto saattaa sinänsä vahvistaa korkeasti koulutettujen ammattilaisten verkostoja ja voi auttaa eteenpäin ongelmatilanteissa, verkostot luovat kaikupohjaa myös epäluottamukselle viranomaisia ja työttömyysetuusjärjestelmää kohtaan.

Kyselytutkimustamme levitettiin marras-joulukuussa 2024 someryhmien sekä ammattijärjestöjen avustuksella, ja siihen vastasi 136 tavoittelemiimme ammattiryhmiin kuuluvaa henkilöä. Koska tutkimukseen vastaaminen oli vapaaehtoista, on todennäköistä, että siihen on vastannut ensisijaisesti henkilöitä, joilla ”on ollut tarina kerrottavana”. Useimmat vastaajat ovat vastanneet laajasti avoimiin kysymyksiin, ja niistä kertynyt aineisto on rikas. Vaikka lukumäärältään pieni aineisto ei luo kattavaa kuvaa kohderyhmämme kokemuksista, jo ensimmäisissä kymmenissä vastauksissa alkoivat toistua tietyt määräävät teemat.

75 prosenttia kyselyyn vastanneista oli täysin tai melko samaa mieltä väitteestä ”Vertaisverkostoissa jaettu tieto työttömyysetuuksien myöntämisperusteista on hyödyllistä”, kun taas väitteen ”Vertaisverkostoissa jaettu työttömyysturvaan liittyvä tieto on paikkansapitävää” kanssa täysin tai melko samaa mieltä oli noin 40 prosenttia vastanneista.

Tässä esityksessä nostan esiin pääteemat kolmesta hiljaista tietoa eri näkökulmista käsittelevästä kysymyksestä. Kysymykset ovat ”Mistä olet saanut tietoa hyvistä tavoista toimia kohtaamisissa työttömyysetuuksista päättävien toimijoiden kanssa?”, ”Tässä voit halutessasi kertoa esimerkin työttömyysetuutta koskevasta tilanteesta, jossa olet noudattanut vertaisverkoston ohjeita, ja miten tilanne ratkesi.” sekä ”Kerro tärkeimmät vinkit, jotka haluaisit antaa ensi kertaa apurahatyöskentelyn aloittavalle tai yksinyrittäjäksi ryhtyväälle.”

”En juurikaan keskustele vertaisverkoston kanssa koska tiedon oikeellisuutta on hankala tarkistaa. Siksi pyrin saamaan tiedot ja niihin liittyvät lakipykälät aina niiltä jotka asioita oikeasti hoitaa. Olen niin monta kertaa joutunut vaikeuksiin väärin tietojen takia että minulle on tärkeä saada oikeaa tietoa.”

Elina Kauppinen, Jyväskylän yliopisto

Luottamus ja pakkoyrittäjyys taide- ja kulttuurialojen ammattilehdistössä

Taiteen ja kulttuurin aloilla työ on tyypillisesti epätyypillistä. Näiden alojen ammattilehdissä työtä kuvataan usein tilkkutäkkimäisenä. Ansiot muodostuvat mm. palkkatuloista, apurahoista, palkkioista, laskutettavasta työstä, teosmyynnistä ja teosten käyttökorvauksista. Taide- ja kulttuurialojen työlle onkin tyypillistä, että moninaiset työllistymisen muodot sekä vaihtelevat että limittyvät. Epätasaista ja vaihtelevaa toimeentuloa täydennetään myös työttömyys- ja sosiaaliturvan eri muodoilla.

On ilmeistä, että taiteen ja kulttuurin alojen työn ja sosiaaliturvan yhteensovittamisessa on haasteita työttömyysturvajärjestelmän rakentuessa yrittäjyyden, palkkatyön ja työttömyyden selkeän kolmijaon varaan. Sekamuotoisen ja vaihtelevan työn sovittaminen työttömyysturvalaissa hahmotettuun yrittäjä-palkansaaja -jakoon on osoittautunut kipeäksi haasteeksi sekä etuutta hakeville että työttömyysturvajärjestelmän uudistusta tavoitteleville tahoille, kuten taide- ja kulttuurialojen etujärjestöille.

Esityksessäni käsittelen keskeistä kipukohtaa työttömyysetuusoikeuden määrittelyssä, nimittäin yrittäjyyttä ja siihen läheisesti liittyvää omassa työssä työllistymistä taiteen ja kulttuurin alojen ammattilehdissä käytyjen keskustelujen kautta. Yrittäjyys ja omassa työssä työllistyminen nousevat ongelman ytimeen toisaalta siksi, että taide- ja kulttuurialoilla palkkatyösuhteessa tehtävää työtä on vähän tarjolla, jolloin ainoa ratkaisu itsensä elättämiseen koulutusta vastaavalla työllä on usein työn laskuttaminen. Toiseksi taide- ja kulttuurialoilla käytetään aikaa eli tehdään työtä oman tulevan toimeentulon varmistamiseksi tavoilla, jotka työttömyysturvaoikeutta arvioidessa näyttäytyvät ilmaisena työnä ja siten omassa työssä työllistymisenä. Tyypillisiä esimerkkejä ovat ammattitaidon ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvä harjoittelu, kontaktien luominen tai työn suunnittelu ennen toteuttamista. Päätoimisille yrittäjille tai omassa työssä työllistyville työttömyysetuusoikeutta ei muodostu.

Vaikka taiteen ja kulttuurin alojen ammattilaiset tulisivatkin määritellyiksi yrittäjiksi, monet eivät kuitenkaan tunnista itseään tästä kategoriasta. Alojen ammattilehdissä keskustellaankin yrittäjyydestä ja sen määritelmistä keskeisenä ongelmakohtana ja aloille tyypillisen työn ja työttömyysturvan yhteensovittamisen suurimpana haasteena. Tässä esityksessä esittelen ja analysoin nimenomaan vastentahtoiseen yrittäjyyteen liittyviä keskusteluja ja käsitteitä, sekä sitä, mitä ne kertovat luottamuksen ja epäluottamuksen rakentumisesta työttömyysturvajärjestelmää ja siihen kuuluvia virkailijoita, työmarkkinoita sekä abstraktimpaa päätöksentekoa kohtaan.

TYÖRYHMÄT/SESSIONS 3: PERJANTAI/FRIDAY 25.4. 12:45–14:15

Kulttuurialan työ II (Taiteilijan työ)

Puheenjohtaja: Minna Ruusuvirta

Huone: AU 207

Taiteilijoiden toiminta ja sen rahoitus visuaalisten taiteiden alalla Suomessa

Vappu Renko, Maria Hirvi-Iljäs & Sakarias Sokka, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore

Taiteilijat ja yrittäjyys

Minna Ruusuvirta, Emmi Lahtinen, Aino Leppänen, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore
Kaija Rensujeff, Taiteen edistämiskeskus Taike

Kuvataiteilijan asiantuntijuus: Näkymättömän sanoittaminen näkyväksi

Mia Seppälä, Kuvataideakatemia, Taideyliopisto

”Helmikuusta 2024 tammikuuhun 2025. Esitys taiteilijan työstä ja taloudesta.”

Abstraktit

Vappu Renko, Maria Hirvi-Ijäs & Sakarias Sokka, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore

Taiteilijoiden toiminta ja sen rahoitus visuaalisten taiteiden alalla Suomessa

Visuaaliset taiteet kuuluvat vakiintuneimpiin taiteenaloihin ja ovat taidemuseoiden kävijämäärillä mitaten huippusuosittuja. Samaan aikaan toimialaa taide- ja taiteilijapoliittisesta sekä valtionosuusrakenteen näkökulmasta tarkastelleet selvitykset ovat osoittaneet, että taiteellisen työn rakenteet visuaalisten taiteiden toimialalla ovat huomattavasti heikommät kuin monella muulla taiteen toimialalla. Tämä heijastuu myös ammattitaiteilijoiden työskentelyedellytyksiin. Visuaalisten alojen ammattitaiteilijoiden kokonaistulot ovat matalammat ja työhyvinvointi on heikompaa kuin monilla muilla taiteenaloilla.

Esityksessä tarkastelemme sitä, miten visuaalisten alojen taiteilijat tällä hetkellä toimivat ja rahoittavat toimintaansa taiteilijoina. Lisäksi analysoimme, millä tavalla he haluaisivat toimia jatkossa voidakseen parhaiten kehittyä taiteilijoina. Aineisto kerätään alkuvuonna 2025 Taideyliopiston Kuvataideakatemia-alumneille toteutettavalla kyselyllä.

Kysely on osa Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporessa vuosina 2024–25 toteutettavaa Visuaalisten taiteenalojen toimialarakenteet menestyksen edistäjänä -kehittämishanketta, jossa selvitetään, millaisia rakenteita taiteilijat itse tarvitsevat menestyäkseen ammatissaan visuaalisten taiteiden toimialalla ja kehitetään yhteistyökumppaneiden kanssa toimialan rakenteita tulosten perusteella. Yhteistyökumppaneina toimivat Taideyliopiston Kuvataideakatemia, Suomen Taiteilijaseura, Frame Contemporary Art Finland sekä Kuvasto ry. Menetyksellä tarkoitetaan hankkeessa sitä, että ammattitaiteilijat pystyvät tulemaan toimeen ja kehittymään ammatissaan pitkäjänteisesti.

Minna Ruusuvirta, Emmi Lahtinen, Aino Leppänen, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore
Kaija Rensujeff, Taiteen edistämiskeskus Taike

Taiteilijat ja yrittäjyys

Taiteen ja kulttuurin barometri seuraa vuosittain vaihtuvien teemojen taiteilijoiden toimintaedellytyksiä sekä tuo esiin eri taiteenaloilla toimivien ammattitaiteilijoiden näkemyksiä ajankohtaisiin kysymyksiin ja ilmiöihin. Barometria on toteutettu vuodesta 2015 ja sitä tekevät yhteistyössä Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore ja Taiteen edistämiskeskus (Taike).

Osana yhteiskunnan yleisempää yrittäjämäistymistä myös taide- ja kulttuurialoilla yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta on kasvussa. Barometriaineistojen perusteella yrittäjinä toimivien taiteilijoiden osuus ei ole lisääntynyt erityisen paljon viimeisen noin kymmenen vuoden aikana. Aineistojen perusteella näyttää kuitenkin siltä, että nuoremmat taiteilijat suhtautuvat

yrittäjyyteen vanhempaa sukupolvea myönteisemmin. Ylipäänsä näkemykset ja suhtautuminen yrittäjyyteen ja yrittäjämäiseen toimintaan vaihtelevat taiteilijoiden keskuudessa paljon. Yrittäjiksi myös ryhdytään ja päädytään monista eri syistä.

Esityksessä tarkastellaan Taiteen ja kulttuurin barometrin aineistojen pohjalta taiteilijoita yrittäjinä, taiteilijoiden suhdetta yrittäjyyteen, näkemyksiä ja kokemuksia yrittäjyydestä sekä taiteilijayrittäjyyden erityispiirteitä.

Lähteet:

Hirvi-Ijäs, M., Sokka, S., Rensujeff, K. & Kurlin, A. (2020). Taiteen ja kulttuurin barometri 2019. Taiteilijoiden työ ja toimeentulon muodot. Cuporen verkkojulkaisu 57. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

Pyykkönen, M. (2014) Ylistetty yrittäjyys. Jyväskylä: SoPhi.
<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/44517>. (Haettu 12.12.2024.)

Pyykkönen, M., Sokka, S. & Kurlin Niiniahio, A. (2021). Yrittäjätaiteilijat vapauden, luovuuden ja toimeentulon rajapinnoilla. Työelämän tutkimus 19 (1), 57–81.

Ruusuvirta, M., Lahtinen, E., Rensujeff, K., Leppänen, A. & Kautio, T. (Tulossa). Taiteen ja kulttuurin barometri 2024. Taiteilijoiden työn rahoitus ja tuki.

Mia Seppälä, Kuvataideakatemia, Taideyliopisto

Kuvataiteilijan asiantuntijuus: Näkymättömän sanoittaminen näkyväksi

Kuvataiteilijan asiantuntijuus jää usein näkymättömäksi tai sitä käsitellään erillään taiteellisesta työstä. Tämä näkyy esimerkiksi tilanteissa, joissa taiteilijat turvautuvat ulkopuoliseen apuun teostensa sanoittamisessa. Miksi näin on? Kuvataiteilijan työnkuvan jatkuva muutos ja monimuotoisuus vaikeuttavat ammatillisen identiteetin määrittelyä. Tällöin taiteilijan asiantuntijuus saatetaan nähdä vain teknisenä taitona, ei taiteellisen prosessin kokonaisvaltaisena hallintana.

Esityksessäni tarkastelen, miten kuvataiteilijan asiantuntijuus rakentuu ja kuinka taiteellisen työn prosessit ja niiden sanoittaminen voivat tuoda esiin taiteilijan työn merkityksen. Kuvataiteen korkeakouluopetuksessa prosessien avaaminen ja jakaminen – esimerkiksi taiteellisen työn seminaareissa – on keskeinen käytäntö. Teosprosessien dokumentointi ja fyysisten teosten esittely tukevat sekä oman työn reflektiota että kollegiaalista vuorovaikutusta.

Prosessien sanoittaminen ei ole kuitenkaan vain koulutuksen työkalu, vaan osa ammatillista koettelevuutta: taiteilijan kykyä kehittää ja puolustaa asiantuntijuuttaan. Nykyisessä hajanaisessa työympäristössä taiteilijan on tärkeää sanoittaa työnsä, jotta sen monisyisyys ja arvo tunnustetaan. Tämä auttaa vastustamaan yksinkertaistavia tulkintoja ja selkiyttää työn merkitystä sekä yleisölle että kulttuuripoliittisille toimijoille.

Painotan, että prosessien avaaminen ei tarkoita taiteen mystiikan purkamista, vaan se voi päinvastoin rikastuttaa taiteen kokemusta ja syventää sen arvostusta. Esitykseni tavoitteena on tuoda esiin kuvataiteilijan asiantuntijuuden monimuotoisuus ja korostaa teosprosessien esille tuomisen merkitystä sekä ammatillisena taitona että keinona tehdä taiteilijan työn arvo näkyväksi niin taiteen kentällä kuin yhteiskunnassa.

Tua Helve, Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu

”Helmikuusta 2024 tammikuuhun 2025. Esitys taiteilijan työstä ja taloudesta.”

Tämä esitys on autoetnografinen katsaus työhöni ja talouteeni esittävien taiteiden tutkijana ja työntekijänä Suomessa 12 kuukauden ajanjaksolla helmikuusta 2024 tammikuuhun 2025. Sen tavoite on auttaa muutosta kohti oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa tiedon ja ymmärryksen lisäämisen sekä henkilökohtaisten transformaatioiden kautta. Esitykseni edustaa taiteellista tutkimusta: taiteilijana haen oman työni kautta vastauksia kysymyksiin, jotka liittyvät taiteilijan työn monimuotoisuuteen sekä henkilökohtaiseen ja yhteiskunnalliseen arvoon/vaikuttavuuteen. Kyseessä on lisäksi esityksellä tutkiminen (performance as research). Menetelmällinen kiinnostukseni on esityksen hahmottamisessa muotona, menetelmänä ja dynaamisena lopputulemana asettamilleni kysymyksille (Järvinen 2024: 26): sen tarkastelussa, miten juuri esitys (performance) voi aiheestaan kertoa (Arlander 2024, 12), eli millä tavoin esityksen (performance) valmistaminen konferenssiin eroaa esityksen (presentation) valmistamisesta konferenssiin. Esityksessäni artikuloin profiilini työntekijänä ja esittelen työsuhteet sekä muut lähteet, joista toimeentuloni on tutkitulla aikavälillä muodostunut. Päähuomio on itsereflektiossa, joka pohjautuu toimintaani itsenäisenä, projektikohtaisesti työllistyvänä ja akateemisesti suuntautuneena taiteilijana. Tutkimusmateriaalini ovat autoetnografialle tyypillisesti henkilökohtaisia muistoja ja muistiinpanoja. Näitä materiaaleja olen työstänyt kirjalliseen muotoon antaen itselleni tehtäviä performanssiharjoitteiden tapaan. Harjoitteisiin on kuulunut aihealueen kirjallisuuteen sekä esimerkiksi raportteihin ja työpapereihin tutustumista. Aineiston pohjalta tuottamani esitysmuotoisen kerronnan avulla tarjoan jaettavaksi eletyn ja kokemuksellisen näkökulman, jolla pyrin täydentämään taiteilijan työstä ja taloudesta julkisessa keskustelussa piirtyvää yleiskuvaa.

Regions and institutions III (Alueet ja instituutiot III), session is in English

Chair: Miia Huttunen

Place: AU 208

Valparaíso: From Envyng Music Cities to Becoming One

Félix Barros Ribalta, Measurevent / MUSTACH

Regional distribution and societal drivers of cultural centers - the case of Finland

Dorothee Schulte-Basta, Åbo Akademi University

Openness and Protection: The Strategic Design of China's Ministry of Culture and Tourism

Haiyun Yu, Sibelius Academy - University of the Arts Helsinki

Abstracts

Félix Barros Ribalta, Measurevent / MUSTACH

Valparaíso: From Envyng Music Cities to Becoming One

The presentation will recount the case study of Valparaíso as a music city, offering a first-person perspective from one of the key protagonists involved in the processes of mapping, diagnosing, fostering associativity, organizing, and planning the music ecosystem in the Province of Valparaíso.

The narrative begins with the founding of IMUVA (Music Industry Association of Valparaíso) in 2016, followed by the alignment of interests with the public sector (including resolving political tensions), the development of indicators to safeguard the strategy, and the achievement of UNESCO's designation of Valparaíso as a Creative City of Music. It concludes with the recent planning of a territorial program aimed at promoting and governing the local music ecosystem.

Topics:

- The role of collaboration and associativity in building a robust music ecosystem.
- Leveraging economic impact indicators and UNESCO nominations to engage and secure support from the public sector.
- Approaches to identifying and prioritizing gaps within the music sector.
- Value chain visualization, strategic planning, and governance models for sustainable music ecosystems.
- Smart Music Cities, or the role of technology and data.

Dorothee Schulte-Basta, Åbo Akademi University

Regional distribution and societal drivers of cultural centers - the case of Finland

This presentation examines the contribution of rural cultural centers to social sustainability, local identity, and civic engagement. It proposes a framework that broadens the scope from a purely economic understanding of social development by placing communities' well-being at the forefront. This encompasses structures provided by families, networks, associations, institutions, and economies that impact overall quality of life. This nuanced understanding of well-being is particularly important where income alone fails to comprehensively represent the entire situation, contributing to an improved understanding of rural assets (OECD 2020).

The research aims to understand various aspects of rural development and social progress in municipalities through a longitudinal lens, focusing on well-being as a key dependent variable. To address the limitations of statistical data, which often overlook identity-related aspects better captured through interviews (Ehrström 2016), the framework combines qualitative insights with statistical analysis to provide a holistic understanding of hard and soft factors influencing well-being. This includes socio-economic data (employment, income distribution, economic effects, business startups), demographic trends (age structure, population size, migration patterns), and political data (voter turnout, participation forms). Soft factors of well-being, such as social support networks, civic engagement, belonging, and local identity, are primarily explored through interviews.

The presentation is part of a larger doctoral project comparing rural cultural centers in Ostrobothnia, Finland, and Lower Saxony, Germany. The core objective is to discuss the feasibility of this mixed-methods approach and refine the conceptualization of cultural centers' social impact. Discussion will center on the selection of variables, data sources, and potential methodological challenges. This research contributes to a broader understanding of rural culture's value, challenging the dominance of economic metrics by foregrounding social well-being as a critical measure of progress.

References:

Ehrström, Peter (2016). Transformation and survival strategy – rural gentrification and social sustainability in gentrified metropolitan and urban ruralities. The case of Sundom, Vaasa, Finland. *Metropolitan Ruralities*. 2016, 23: 125-158.

OECD (2020). Rural Well-being. Geography of opportunities. OECD Rural Studies, OECD Publishing, <https://doi.org/10.1787/d25cef80-en>.

Haiyun Yu, Sibelius Academy - University of the Arts Helsinki

Openness and Protection: The Strategic Design of China's Ministry of Culture and Tourism

In this presentation, I will use cultural tourism as an example of the Chinese cultural policy framework, and deduce the economic impact of culture to China's economic development. The current Chinese cultural policy framework was developed in 2001 when China joined the World Trade Organization (WTO). Since then, the cultural policy system was revised to accommodate to the opening of the domestic cultural market and the establishment of cultural industries. It is a mixture of openness and protection – with the desire to incorporate into the global capitalism while maintaining the cultural traditions and ensuring the governance of the Chinese Communist Party.

There are two primary objectives of the Chinese cultural policy. The first objective is to utilise culture and cultural policy as political propaganda by highlighting the long traditions of culture and art, as well as the socialist Chinese ideology. The second objective is to incorporate cultural industries into the national economy, emphasising the economic importance of culture.

Developing cultural tourism was mentioned in China's Thirteenth Five-Year Plan for Economic and Social Development published in 2016. Later in 2018, the Ministry of Culture and Tourism was established, combining the former Ministry of Culture and National Tourism Administration together. It functions to coordinate the development of cultural industries and tourism resources as part of the national economy, and meanwhile, enhances China's cultural soft power and the influence of Chinese culture.

While the ideological objective is always prioritised, how does the Chinese cultural policy system function to realise the economic objective? I will discuss the openness (economic development) and the protection (ideological guidelines) reflected in the strategic design of the Ministry of Culture and Tourism, from the organisational structure of the policy-makers to the formulation of the cultural tourism industry.

Tapahtumat

Puheenjohtaja: Mervi Luonila

Paikka: AU 209

Ekologisesti kestävää livemusiikkia – voiko sitä olla?

Toni-Matti Karjalainen, Taideyliopisto

Yhteisöllisyys musiikkitapahtumia vapaaehtoisvoimin järjestävän Jyväskylän elävän musiikin yhdistyksen toiminnassa

Sauli Okker & Kaisu Kumpulainen, Jyväskylän yliopisto

Musical taste, travel costs and festival attendance

Seppo Suominen, Haaga-Helia amk

Abstraktit

Toni-Matti Karjalainen, Taideyliopisto

Ekologisesti kestävää livemusiikkia – voiko sitä olla?

Esitelmäehdotus liittyy erityisesti tapahtuman alateemaan “kulttuuritöiden ja -talouksien ekologinen kestävyys

Festivaalien, tapahtumien ja livemusiikin ekologisuus on ollut nouseva puheenaihe musiikkialan toimijoiden keskuudessa ja alan tapahtumissa viime vuosina. Puheen lisäksi ekologisesti kestävämpien tapahtumien eteen on tehty paljon työtä niin yksittäisten toimijoiden kuin yhteistyöhankeidenkin kautta. Yhtenä suunnannäyttäjänä on suomalaisen elävän musiikin alalle vuonna 2023 julkaistu ilmastotiekartta. Se pohjautuu tutkimukseen ja usean toimijan toimesta kartoitettuun tilannekatsaukseen. Tiekartassa muun muassa todetaan, että Suomen musiikkifestivaalien yhteenlasketut CO₂-päästöt ovat noin 70 kilotonnia. Se vastaa noin 7000 suomalaisen keskimääräistä vuotuista hiilijalanjälkeä. Tähän kun lisätään muut se valtaissa määrä muita konsertteja, joita maassamme järjestetään, voidaan todeta livemusiikin ekologisen jalanjäljen olevan valtaisa. Puhumattakaan sitten maailmanlaajuisesta mittakaavasta. Ekologiset haasteet ovat kirvoittaneet myös ylikansallisia toimenpiteitä, joista esimerkkinä Eurooppalainen vihreiden festivaalien tiekartta, “European Green Festival Roadmap 2030”. Sen tavoitteena on tarjota festivaaleille ja muille tapahtumille luotettavia ohjeita, joiden avulla tapahtumia voidaan kehittää kestävämpään suuntaan. Tiekartta määrittelee erityiset välttämättömät toimenpiteet, jotka kaikkien tapahtumien toivotaan saavuttavan 20-luvun loppuun mennessä.

Myös useat alan toimijat kuten itse artistit ovat ryhtyneet tuumasta toimeen. Viime kesän ehkä näkyvin esimerkki tästä oli brittiläisen Coldplayn neljän konsertin rupeama Helsingin Olympiastadionilla. Se oli tietyin mittarein laskettuna kokonaisuudessaan Suomen kaikkien aikojen suurin konserttitapahtuma, keräten arviolta 170 000 kävijää – Suomesta, lähialueilta ja kauempaakin maailmalta. Kyseisen Music Of The Spheres -kiertueen yhtenä kantavana teemana oli ekologisuus. Jo edellisen maailmankiertueen jälkeen Coldplay ilmoitti tekevänsä

uuden kiertueen vain jos se voidaan toteuttaa riittävän ympäristöystävällisesti. Yhtyeen oman ilmoituksen mukaan uuden kiertueen CO₂-päästöt olivatkin 59% pienemmät kuin edellisen. Tähän päästiin rukkaamalla tapahtumien tuotantoa, kuljetuksia sekä bändin ja kiertuehenkilökunnan matkustuksen käytäntöjä ekologisempaan suuntaan. Ekologisuus oli läsnä myös konserteissa monin eri tavoin ja se toimi vahvana markkinaviestinä yhtyeen yleisölle.

Mutta sitten taas, ekologiseen jalanjälkeen ei Coldplaynkaan tapauksessa laskettu konserttiyleisön matkustuksen, majoituksen, ja muun tapahtumaan liittyvän kulutuksen ympäristökuormitusta. Livemusiikin ylivoimaisesti suurin ekologinen painolasti syntyykin nimenomaan yleisön toimesta. Tämä luo livemusiikin ekologisen kestävyys näkökulmasta viheliäisen paradoksin. Kun musiikkiteollisuuden rakennemuutoksen myötä livemusiikin ja kiertämisen merkitys on entisestään kasvanut artistien ja sidosryhmien tulolähteenä, halutaan niiden määrää kasvattaa. Ne tuovat työtä myös laajemmalle kulttuurialan joukolle sekä tuovat tuloja kaupungeille ja kunnille. Livemusiikin suuri ja laaja taloudellinen merkitys, sekä sen sosiaaliset ja hyvinvointivaikutukset ovat eittämättä ristiriidassa ekologisten tavoitteiden kanssa.

Ehdotettu esitelmä analysoi yllä mainittuja raportteja, esimerkkejä ja teemoja, pohtien ja polemisoien livemusiikin ekologisuuden ja taloudellisen merkityksen paradoksia. Se myös kysyy mitä ratkaisuja tämän haasteen selättämiseksi olisi löydettävissä, mikä voisi olla kulttuuripolitiikan ja kulttuurijohtamisen rooli tulevaisuuden suuntia määriteltäessä, ja minkälaista tuleva tutkimus voisi tarjota päätöksenteolle

Sauli Okker & Kaisu Kumpulainen, Jyväskylän yliopisto

Yhteisöllisyys musiikkitapahtumia vapaaehtoisvoimin järjestävän Jyväskylän elävän musiikin yhdistyksen toiminnassa

Vuonna 1989 perustettu Jyväskylän elävän musiikin yhdistys (Jelmu) järjestää konsertteja Tanssisali Lutakossa Jyväskylässä. Useita kertoja viikossa järjestettäviä keikkoja toteutetaan pääosin vapaaehtoisvoimin.

Tutkimuksen aineisto on kerätty vuonna 2024 Jelmun vapaaehtoisille kohdistetulla kyselyllä. Toimintaan osallistumisen syitä selvittäneeseen kyselyyn vastasi yhteensä 128 henkilöä. Tunnistimme aineistosta kolme osallistumisen motivaatioiden teemaa: työkokemus ja uusien taitojen opettelu, musiikin parissa toimiminen ja yhteisöllisyys, joka osoittautui merkittävimmäksi teemaksi. Toiminnan yhteisöllinen luonne on tunnistettu myös aiemmin, sillä Keski-Suomen kulttuurirahasto myönsi vuoden 2024 kulttuuripalkinnon Jelmu ry:lle ”monipuolisen kulttuurielämän mahdollistajalle, yhteisöllisyyden ja vapaaehtoistyön vaalijalle” (SKR 23.5.2024).

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten vapaaehtoisten kokema voimakas yhteisöllisyyden tunne rakentuu Jelmun toiminnassa. Samalla pystytään samaan tärkeää tietoa siitä, miten ylipäättään yhteisöllisyyden kokemus rakentuu vapaaehtoistoimin

organisoidussa kulttuuritoiminnassa ja tapahtumatuotannossa. Analysoimme Jelmun yhteisöllisyyttä teoriaohjaavasti Gerard Delantyn (2018) jälkimodernin yhteisöteorian kautta. Delantyn mukaan jälkimoderni yhteisö rakentuu kommunikaatiosta, kuulumisesta ja yhteisön jäseniä yhdistävistä yhteisestä kiinnostuksen kohteesta tai kohteista.

Alustavat tulokset osoittavat, että vapaaehtoisten ”taloksi” ja ”kodiksi” luonnehtima Lutakko on keskeinen yhteisöllisyyttä vahvistava tekijä, sillä se tukee vapaaehtoisten paikkaan kuulumista. Yhteisöllisyyttä tuottaa myös yhteinen kiinnostus ylläpitää kulttuuritoimintaa Jyväskylässä. Keskeinen osallistujia yhteen liimaava voima on kuitenkin kommunikaatio: erilaiset keikkailtojen ulkopuolella järjestetyt sosiaaliset tilaisuudet ja yhdistyksen ylläpitämät Whatsapp-ryhmät vahvistavat yhteisöllisyyttä ja ylläpitävät keikkojen järjestämistä koskevaa ydintoimintaa. Sosiaaliset tilaisuudet ovat esimerkiksi vapaaehtoisille järjestettäviä leffailtoja ja niin sanottuja ”lähäreitä” jotka ovat päihdeettömiä tilaisuuksia, joissa esimerkiksi pelataan lautapelejä ja tehdään ruokaa yhdessä.

Jelmun toiminnassa panostetaan yhteisön jäsenten keskinäiseen vuorovaikutukseen ja toimintaan, mikä tukee Delantyn näkemystä siitä, miten jälkimoderni yhteisöllisyys rakentuu pitkälle kommunikaation varaan – ja selittää miksi vapaaehtoisuuteen perustuva Jelmun ry:n toiminta on ollut niin menestyksestä jo vuosikymmeniä.

Lähteet:

Delanty, G. (2010). Community (2nd edition.). Routledge.

SKR (23.5.2024). Keski-Suomen Kulttuurirahasto tukee ennätyspotilla keski-suomalaisista kulttuuria. Suomen kulttuurirahaston verkkosivu. [Linkki](#)

Seppo Suominen, Haaga-Helia amk

Musical taste, travel costs and festival attendance

This study focuses on 11 Finnish music festivals held in summer 2014 in various genres ranging from hip-hop to jazz and with various length from two-day festival with for example hip-hop, pop music and electronic music to longer than one week jazz festival. Due to a large variation in genres of the festivals, this study uses a questionnaire that includes respondents' attitudes toward different music genres and the primary focus is to reveal how these attitudes are related to festival attendance. Moreover, other explanatory variables are used to explain festival attendance.

The sample uses responses to the main question: “Which of the following festivals have you visited this year or earlier? You can choose several options.”. The responses are binary: yes or no.

The questionnaire includes various socio-economic variables, such as birth year, gender, annual incomes, the place of residence, education, occupation level, social class, however, all variables are not used due to collinearity. The place of residence and annual incomes are

used as explanatory variables in logit analysis: participated or not. The one-day ticket price (Saturday) and the distance costs from home to festival place are combined with using 0.43€ per kilometer, which was the tax-free allowance in 2014. If the place of residence and festival place are in the same city, the distance is set to one kilometer. The questionnaire also has 16 value questions about the respondent's preferences for different genres of music with a Likert type and seven alternatives from one (not interested at all) to seven (very interesting) ranging from pop music to world music.

